

Contra haereticos

... οὐδὲ οὐράνιον φρονοῦσιν· ἀλλ' οὐδὲ ἀνθρώπινον φρόνημα ἔχουσιν, οὐδὲ τολμῶσιν εἰς τὸ φῶς προελθεῖν ἢ φρονίμῳ ἀνθρώπῳ διαλεχθῆναι, ἢ πόλει χριστιανῶν ἐπιβῆναι, καθὼς οἱ προεστῶτες τῶν ἄλλων αἱρέσεων, οἵτινες πειρῶνται διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης πλανῆσαι τινας. Καὶ γὰρ διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτοῖς δεινότητα καὶ τὰς γραφὰς πειρῶνται πρὸς τὰ ἑαυτῶν θελήματα ἔλκειν κάκειθεν ἀπατᾶν τοὺς ἀπλουστέρους· αἱ γὰρ γραφαὶ εἰκόμασι τοῖς βοηθήμασι τοῖς ἰατρικοῖς, ἅτινα καλῶς μὲν σκευαζόμενα θεραπεύει, φαύλως δὲ ἢ ἀτέχνως διδόμενα φονεύει· διόπερ εἰκότως ἀλώπεκες μικροὶ λέγονται. Τὰς μὲν οὖν λοιπὰς αἱρέσεις ἔστιν εὐρεῖν ὅτι καὶ λόγον καὶ πιθανότητα ἔχουσι καὶ συλλογισμοῖς καὶ σοφισμασί τινων ἀπλουστέρων περιγίνονται· καὶ νομίζω γὰρ καὶ περὶ τούτων ὁ προφήτης εὐχεται λέγων· Ῥύσεται με ἐξ ἐχθρῶν μου δυνατῶν. Αἱ μέντοι μικραὶ ἀλώπεκες, τουτέστι αὐταὶ αἱ αἱρέσεις, τί ἔχουσι δυνατὸν εἰς τὸ ἀπατῆσαι; Οὐ φρόνησιν, οὐκ ἰσχύν, οὐ παρρησίαν τοῦ δόγματος αὐτῶν, οὐ τὴν ἐπὶ πόλεων δικαιοσύνην δυναμένην ἀπατῆσαι τοὺς μεριζομένους τῇ πίστει· ἐν μόνον ἔχουσι, τὸ δολερὸν τῶν θηρίων τούτων. Ὅταν γὰρ εἰσέλθωσιν εἰς ἀμπελῶνα, τουτέστιν εἰς λαόν, οὐ παρρησία εἰσέρχονται, ἀλλὰ λάθρα ὡς κλέπται, ὡς καὶ τὰ θηρία ταῦτα, αἱ ἀλώπεκες. Ἐπὰν ἴδωσι τὸν ἀμπελουργὸν εἰς ἕτερον μέρος ἀσχο λούμενον, εἰσέρχονται ἀφειδῶς εἰς τοὺς ἀλλοτρίους καμάτους, οὓς καὶ ἀφανίζουσιν. Ἔστι δὲ καὶ οὕτως νοῆσαι τὸ γραφικὸν ῥητόν, οὐ μόνον αὐτοὺς μικροὺς ἀλώπεκας ὀνομαζομένους, ἀλλὰ καὶ μικροὺς ἀφανίζοντας ἀμπελῶνας. Οὐδεὶς γὰρ παρ' αὐτῶν ἀνὴρ ἰσχυρὸς καὶ ἑδραῖος τῇ πίστει καὶ τεθεμελιωμένος ἐπὶ τὴν πέτραν, τουτέστι τὸν Χριστόν, ἀπατᾶται, ἀλλ' εἶπου τις ἀχύρω παραπλήσιος καὶ παντὶ ἀνέμῳ περιφερόμενος ἀπολικμᾶται τῆς ἐκκλησίας. Περὶ τῶν τοιούτων καὶ ὁ κύριος ἐν εὐαγγελίοις λέγει· Ὅς ἂν σκανδαλίση ἓνα τῶν μικρῶν τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει ἵνα μύλος ὄνικος κρεμασθῆ εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ τὰ ἐξῆς, δηλονότι μεγάλου καὶ ἠδρασμένου ἐν τῇ πίστει καὶ κρατοῦντος τὴν κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας, τὸν Χριστόν, μὴ δυναμένου σκανδαλισθῆναι. Περὶ τούτων αὐτῶν καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος σαφῶς ἠνίξατο εἰπὼν· Ἐκ τούτων εἰσὶν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἀμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπὶ θυμίαις ποικίλαις, πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. Ἔδειξε διὰ τοῦ ῥήματος τοῦ ἐνδύνοντες τὸν φωλεὸν τοῦ ὄφεως τοῦ ἀπατήσαντος τὴν πρώτην γυναῖκα· ἐφάνερωσε δὲ καὶ τὸ δολερὸν καὶ δειλὸν τῶν τρόπων αὐτῶν καὶ τοῦ κηρύγματος αὐτῶν τὴν ἀσθένειαν καὶ τῶν ἀπατωμένων τὸ σαθρόν· ἀνδρὸς γὰρ οὐ μέμνηται, εἰ μὴ μόνων γυναικαρίων εὐκόλων εἰς ἀπάτην. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ κήρυγμα αὐτῶν ἐκεῖνο τὸ γένος ἀπατᾶ καὶ εἶπου τις γυναικῶδες· καὶ ἔστιν ἰδεῖν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν πλείονα γυναικάρια ἀπατώμενα, ἑξακολουθοῦντα ἀλλοτρίοις ἀνδράσι καὶ μετ' αὐτῶν ἀδιαφόρως συζῶντα· τὰ δὲ ἀκόλουθα τούτοις αἰσχρὸν ἐστὶ καὶ εἰπεῖν. Τίς ὁ καθηγητὴς τῶν αἱρέσεων τούτων; Ὁ καθηγητὴς πασῶν τῶν αἱρέσεων ἐστὶν ὁ διάβολος. Ὡς γὰρ ὁ Χριστὸς καθηγητὴς ἐστὶ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας καὶ παρ' ἑδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἀγίαση καὶ παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ τὴν ἐκκλησίαν μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, οὕτως καὶ ὁ διάβολος εἰς τὸ ἀπατᾶν καὶ σκορπίζειν ὡς ἔτοιμος καθηγητὴς γέγονε πασῶν τῶν αἱρέσεων. Μόνον γὰρ ἐδιδάχθη τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων θεὸν προσκυνεῖν, πολλοὺς δὲ ψευδωνύμους θεοὺς ἐποίησεν ὁ διάβολος· τί δὲ λέγω πολλοὺς, πᾶσαν τὴν κτίσιν ἔθεοποίησεν, ἵνα τὸν ἄθλιον ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ ὄντως θεοῦ ἀποπλανήσῃ. Ἦν γὰρ

ἰδεῖν ὁμοιώματα ζώων καὶ θηρίων καὶ ἔρπετων καὶ πετεινῶν προσκυνούμενα, ἔτι δὲ καὶ πᾶσαν σχεδὸν τὴν ὕλην ὡς θεὸν τιμωμένην. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ κύριος τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν ὑπὲρ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων ἀνεδέξατο, ἵνα τὴν πολύθεον πλάνην καταργήσῃ καὶ ἐπὶ τὴν προσκύνησιν τοῦ ὄντως θεοῦ ἐπιστρέψῃ διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας, καὶ πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα διεσπαρμένην συναγάγῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ σῶμα αὐτοῦ προσηγόρευσε, καὶ πληρωθῆ ὁ λόγος αὐτοῦ· Ἔσται μία ποιμνὴ, εἷς ποιμὴν. Ἀλλὰ πάλιν ὁ φθονερός διάβολος τῇ οἰκείᾳ κακίᾳ καὶ τῇ ἀρχαίᾳ αὐτοῦ τέχνῃ οὐ παύεται ἀπατῶν τοὺς ἀστηρίκτους· ὡς γὰρ πρὸ τοῦ εἶδωλα μετονομάσας θεοὺς ἀπὸ τοῦ ὄντως θεοῦ ἀπεπλάνησε τοὺς ἀνθρώπους, οὕτως καὶ νῦν πολλὰς ἐκκλησίας ὀνομάσας, μᾶλλον δέ, εἰ δεῖ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, εἶδωλα ἐκκλησιῶν ἀναστήσας τῇ τοῦ Χριστοῦ ἀποταγῇ τοὺς πειθομένους αὐτῶ, ἵν' ὡσπερ τότε διὰ τῶν λεγομένων θεῶν ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀπέστησεν, οὕτως καὶ νῦν διὰ τῶν λεγομένων παρ' αὐτοῖς ἐκκλησιῶν τῆς ὄντως ἐκκλησίας ἀποσπάσῃ. Ἔθος γὰρ τῷ διαβόλῳ διὰ μεγάλων ἐπαγγελιῶν ἀπατᾶν· τῷ γὰρ πρώτῳ ἀνθρώπῳ, ἥτοι τῇ γυναικὶ προσελθὼν εἶπεν· Ἐὰν φάγητε τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως, ἔσσεσθε ὡς θεοί, θεοὺς ποιήσιν ἐπαγγειλάμενος, τουτέστιν ἀθανάτους, καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν αὐτῶν προσαφείλατο. Ἔχει δὲ τοῖνυν πλέον ὁ δόλος αὐτοῦ· τοῦ σωτῆρος γὰρ ἐπιφανέντος καὶ πολλῶν πιστευσάντων αὐτῷ ἐπήγειρεν ὁ πονηρὸς διωγμὸν κατὰ τῶν χριστιανῶν καὶ οὐς οὐκέτι ἠδύνατο κατέχειν τῇ ἀπάτῃ διὰ τῆς εἰδωλολατρίας, τούτους διὰ τῆς τυραννίδος ἀποστάτας ἠνάγκασε γενέσθαι. Καὶ ἦν ἰδεῖν πρᾶγμα φρικτὸν· βασιλεῖς μαινομένους κατὰ τῶν χριστιανῶν, νόμους ἀνομίας μεστούς, δικαστὰς ἐκδίκους τῆς ἀσεβείας. Ὑπὲρ πάντα γὰρ φόνον καὶ πᾶσαν γοητείαν ἔγκλημα ἦν ἡ εὐσέβεια, καὶ μόνοι οἱ χριστιανοὶ ὥκουν τὰ δεσμωτήρια, ἐστρεβλοῦντο, ἐτύπτοντο, ἐτηγανίζοντο, ἐξέοντο, θηρίοις ἐνεβάλλοντο. Καὶ τούτων ἀπάντων ἐπαγομένων αὐτοῖς παρὰ τοῦ πονηροῦ καὶ τῶν τούτου διακόνων, ἵνα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ ἀρνήσωνται, γενναίως καὶ προθύμως ἅπαντα ἔφερον διὰ τὴν εἰς τὸν σωτῆρα ἀγάπην καὶ ἠδέως ἀπέθνησκον τὸν πρόσκαιρον θάνατον τῆς αἰδίου ζωῆς ἀνταλλαττόμενοι. Ταῦτα καταμαθὼν ὁ διάβολος καὶ κατανοήσας νικωμένην αὐτοῦ τὴν βίαν καὶ πάσας αὐτοῦ τὰς ἐπινοίας μετεβλήθη εἰς ἕτερον εἶδος ἀπάτης καὶ πάλιν ἐπάγγελμα χρηστὸν καὶ σχῆμα ταπεινὸν καὶ θρησκεία εὐλαβῆς. Ἐγκρατείας γὰρ καὶ ἀποτάξεως κηρυσσομένης τίς ἂν μὴ εὐκόλως ἀπατηθῇ τῷ δόλῳ τούτῳ; Οἶδεν ὅτι βαρὺ ἀκοῦσαι χριστιανῶ· Ἀπόστα ἀπὸ θεοῦ, ἄρνησαι τὸν σωτῆρα, δραπετεύσον ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, ἐγκατάλιπε τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ δι' οὗ ἠγοράσθης. Ταῦτα εἰ εἶπε, τίς ἂν ὑπήκουσεν αὐτῷ; Νυνὶ δὲ τῇ ἀρχαίᾳ μεθόδῳ πάλιν μεγάλα ἐπαγγελλόμενος τοῦ ἀληθινοῦ παραδείσου, τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἐκβάλλει τὸν ἀνθρώπον. Ὄντως γὰρ παράδεισος ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἐν ἧ καὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, καὶ πηγὴ ἡ ἀνερχομένη ἐκ τῆς γῆς καὶ ποτίζουσα τὸν παράδεισον, ἐξ ἧς καὶ οἱ τέσσαρες ποταμοὶ ἀπορρέουσιν· ἔχει δὲ καὶ πολλὴν διαφορὰν καρπῶν. Διὰ τοῦτο γὰρ παράδεισος, ἐπειδὴ πολλὰ εἶδη καρπῶν· μονοειδῆς γὰρ παράδεισος οὐκ ἔστιν, ὡς οἱ ἀποστάται λέγουσιν. Ἐκαστος δὲ καθὼς πίστεως καὶ σπουδῆς ἔχει, αὐξάνει καὶ καρποφορεῖ· μόνον μενέτω ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ Χριστοῦ, καθὼς γέγραπται· Πεφυτευμένοι ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου ἐν ταῖς ἀύλαις τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξανθήσουσιν. Ἐὰν δὲ καὶ γένηται καιρὸς μαρτυρίου, παραδῶμεν τὸ σῶμα, καταλείψωμεν τὴν πρόσκαιρον ζωὴν, ὑπερίδωμεν γένους, καταφρονήσωμεν χρημάτων· πάντα οἰχέσθω, μενέτω ἐν ἡμῖν ἡ πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος. Καὶ ἐν ἄλλῳ δὲ τόπῳ· Πέπεισμαι, φησὶν, ὅτι οὔτε ζωὴ οὔτε θάνατος οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. Τίς δὲ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγάπη, αὐτὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπεν· Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ

πίνων μου τὸ αἷμα, αὐτὸς ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. Καὶ διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ περὶ ἡμᾶς ἀγάπην τὸ οἰκεῖον αὐτοῦ αἷμα τίμημα κατέβαλεν ὑπὲρ ἡμῶν· τιμῶ γὰρ αἷματι ἠγοράσθητε, Πέτρος ὁ ἀπόστολός φησιν. Ὁ τοίνυν τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ἀρνούμενος τὴν παρουσίαν αὐτοῦ ἐνύβρισε καὶ τὴν καταβληθεῖσαν ὑπὲρ αὐτοῦ τιμὴν ἠθέτη σε. Καὶ τί ἀπολογήσονται οἱ τὸ αἷμα τοῦ θεοῦ ἀρνησάμενοι καὶ τῆς ἐκκλησίας δραπετεύσαντες; Εἰ γάρ, ὡς προείπομεν, οἱ ἀπόστολοι καὶ μάρτυρες τοσαῦτα ἔπαθον ὑπὲρ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῇ ὁμολογίᾳ ταύτῃ ἐτελειώθησαν, ποίας τιμωρίας εἰσὶν ἄξιοι οὗτοι οἱ ἄνευ πληγῶν, οἱ ἄνευ ξίφους, ἄνευ παντὸς κινδύνου ἀρνησάμενοι τὴν ὑπὲρ αὐτῶν καταβληθεῖσαν τιμὴν; Μηδὲ γὰρ νομιζέτωσαν ἔχειν τι χριστιανοῦ τοῦτο ἀρνούμενοι, πάντα γὰρ τὰ μυστήρια τῶν χριστιανῶν τούτου ἠρτῆται· κἂν ἐκκλησίας εἴπῃς, κἂν γραφάς, κἂν κατηχήσεις, κἂν βάπτισμα, κἂν θυσιαστήριον, κἂν αὐτὸ τὸ σῶμα, ἄνευ τοῦ αἵματος οὐδὲν ἔστι· σῶμα γὰρ ἄνευ τοῦ αἵματος νεκρὸν ἔστι, νεκρὸν δὲ εἰς θυσιαστήριον οὐδεὶς προσφέρει. Ἔστι γὰρ εὐρεῖν κἂν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ πανταχοῦ αἷμα προσφερόμενον καὶ σχεδὸν ἐν αἷματι πάντα καθαρίζονται κατὰ τὸν νόμον. Πόσω μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, λέγει ὁ ἀπόστολος· καὶ πάλιν· Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἷματι τοῦ Χριστοῦ, ἣν ἀνεκαίνισεν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν. Ἐδειξέ σοι πανταχοῦ τὴν ἰσχὺν τοῦ μυστηρίου τῶν χριστιανῶν, ὅτι οὐκ ἔστιν οὐ τὴν ἁμαρτίαν φυγεῖν, οὐκ αὐτὸν τὸν διάβολον, οὐκ εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων εἰσελθεῖν, ἣν ἀνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, τοῦ γνωρισθῆναι ὑπὸ τοῦ βασιλέως μὴ ἐπιφερόμενον τὴν σφραγίδα. Εἰ γὰρ στρατιῶται ἐν πολέμοις ἀγωνιζόμενοι καὶ περὶ αὐτῆς σωτηρίας ἀγωνιώντες τὸ σύμβολον φυλάσσουν καὶ διὰ τοῦτο τὴν εὐνοίαν τὴν εἰς τὸν βασιλέα ἐνδείκνυνται τοῦτο λογιζόμενοι ὅτι ἐὰν τοῦτο ἀπολέσω σιν, οὐκέτι δυνησονται τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως θεάσασθαι, τί ποιήσουσιν αὐτοὶ οὐκ ἄψυχον σημεῖον ἀπολέσαντες, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἀποσυληθέντες; Ἄλλ' ἐὰν τις ἀκριβῶς ἐξετάσῃ, παντὸς ἀνθρώπου πλανηθέντος ἐλεεινότεροί εἰσι καὶ πολλῶν θρήνων ἄξιοι οἱ ἐν ταῖς αἰρέσεσι ταύταις πλανηθέντες. Τοσοῦτον γὰρ κατίσχυσεν αὐτῶν ὁ πονηρὸς καὶ ἐσκότισε τὴν ἀσύνετον αὐτῶν καρδίαν, ὡς μὴ ἐπιγινώσκουν αὐτοὺς ὁ πεπόνθασι. Δέον γὰρ αὐτοὺς στένειν καὶ δακρύνειν τοσοῦτων καὶ τηλικούτων ἀγαθῶν καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς στερηθέντας. Τὸ ἐναντίον πεπόνθασι· δικαίους ἑαυτοὺς ὀνομάζουσι καὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων ὑψηλοτέρους· τί δὲ λέγω τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτοῦ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἁγιωτέρους. Μόνον γὰρ ἂν δράξηται τις αὐτῶν ὁ διάβολος καὶ ἐκβάλλῃ τῆς ἐκκλησίας, ἔστιν ἰδεῖν ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης τὸν τοιοῦτον ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος ἀφειδῶς λαλοῦντα, μηκέτι γνωρίζοντα μήτε τὸν βαπτίσαντα ἱερέα, μήτε τὴν πνευματικὴν μητέρα, τὴν ἐκκλησίαν, τὴν γεννῆσασαν αὐτὸν καὶ ἀναθρεψαμένην, μήτε θυσιαστήριον ἐξ οὗ ἀπὸ παιδίου ἐτρέφετο καὶ ἐποτίζετο, μήτε αὐτὰ τὰ προσφερόμενα ἅγια. Ἄλλ' εὐθὺς πρώτη προκοπὴ καὶ μέγα κατόρθωμα αὐτοῖς νομίζεται ἢ ἄρνησις καὶ ἢ βλασφημία ἢ κατὰ τῶν μυστηρίων· ἄρχεται γὰρ λέγειν ὁ τοιοῦτος, μᾶλλον δὲ ὁ διάβολος ὁ ἐν αὐτῷ φθεγγόμενος· «Τί δὲ ἔστιν ἐκκλησία; Τί δὲ ἔστι βάπτισμα; Ἐκεῖνο δὲ αἷμα Χριστοῦ ἔστι; μὴ γένοιτο ἐκεῖνο εἰσελθεῖν εἰς τὸ στόμα μου». Ἄθλιε! Εἰ πάσῃ φυλακῇ ἐτήρεις τὴν καρδίαν, εἰ ἠὔχου ἐπιπόνως ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς, παρέμενέ σοι τὸ φυλακτήριον. Εἰ μὴ ἔδωκας εἴσοδον τῷ διαβόλῳ εἰς τὴν καρδίαν σου, οὐκ ἂν ὑπ' αὐτοῦ ἐζωγήθῃς εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα. Εἰς ταύτην τὴν προκοπὴν σε ἀνήγαγεν ἢ ἐγκράτεια καὶ ἢ ἀπόταξις, οὐδὲν ἄλλο τι ἐδίδαξεν ἢ τοῖς ἁγίοις μόνοις ἀποτάξασθαι. Τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ἀκάθαρτον καὶ σὺ καθαρὸς; Ἐγὼ περὶ ἄλλης ἀποταγῆς ἐνόμιζόν σε ἔχειν, περὶ ἧς εἶπεν ὁ κύριος ὅτι Εἴ τις οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι

τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτῷ, οὐκ ἔστι μου μαθητής, καὶ εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς καὶ τὰ ἐξῆς· καὶ οὐ προσέθηκεν εἷ τις οὐκ ἀποτάσσεται τῇ ἐκκλησίᾳ μου ἢ τοῖς μυστηρίοις μου, οὐκ ἔστι μου μαθητής. Δῆλον γὰρ ὅτι ἐδίδαξεν ἡμᾶς διὰ τῆς ἐνσάρκου αὐτοῦ οἰκονομίας πρῶτον ἀποτάσσεσθαι τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς εἰδώλοις αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ πλάνῃ αὐτοῦ, καὶ αὐτῷ μόνῳ συντάσσεσθαι διὰ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ καὶ τῶν μυστηρίων. Τὴν πρώτην ἀποταγὴν ἀπετάξω ἢ τὴν δευτέραν; Ἡ πρώτη εἰδώλων ἐστὶν ἀποχή, ἡ δευτέρα χρημάτων ἐστὶ καταφρόνησις καὶ πάσης σαρκικῆς ἡδονῆς ὑπεροψία. Ἴδωμεν οὖν ποίαν λέγεις ἀπόταξιν τὴν τῶν χρημάτων. Καὶ τίς οὕτως δεδούλωται τῷ πάθει τῆς φιλαργυρίας ὡς οἱ αἰρετικοί; Οὐ μόνον γὰρ τὰ αὐτοῖς ἐμπίπτοντα χρήματα μετὰ ἀσφαλείας κατέχουσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀλλοτρίων ὡς οἰκείων φρονιστὰ καὶ ταμεῖα γίνονται καὶ τόκους καὶ πλεονασμούς συνάγουσι καὶ ἄλλοις μὲν τὰ χρήματα προσπορίζουσι, αὐτοὶ δὲ τὰς ἀνομίας κερδαίνουσι, μόνον ἵνα τὸ πάθος τῆς πλεονεξίας αὐξήσωσιν. Οὐδεὶς γὰρ ἤκουσέ ποτε ὅτι αἰρετικὸς πάντα πωλήσας τὰ προσόντα αὐτῷ δέδωκε πτωχοῖς καὶ ποιητῆς τῆς ἐντολῆς ταύτης γέγονε. Μόνοις οὖν τοῖς ἀγίοις ἀπετάξω, μόνον τοῦτο ἐδιδάχθησιν παρὰ τῆς σῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς ἀποτάξεως τὸ μὴ γινώσκειν τὸν ἱερέα σου τὸν αἰεὶ τρέφοντά σε διὰ τῆς μυστικῆς καὶ ἀγίας τροφῆς, οὐδὲν μέγα προκόψας. Εἰ γὰρ ταύτην προκοπὴν λέγεις, εἰς ταύτην φθάνουσι καὶ οἱ μαινόμενοι· κάκεῖνοι γὰρ, ὅταν ὑπὸ τοῦ πάθους τούτου κρατηθῶσιν, ἀγνοοῦσι τοὺς γεννήσαντας, οὐκ ἐπιγινώσκουσιν ἀδελφόν, οὐ μέμνηται εὐεργεσιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐάν τις θέλῃ βοηθῆσαι, ὡς ἐχθρὸς καὶ πολέμιος ὑπολαμβάνεται παρ' αὐτῶν, καὶ ἐρωτώμενοι παρὰ τῶν ἰδίων τὴν αἰτίαν τῆς λύπης εἰπεῖν ἀναρθρα καὶ ἀνακόλουθα φθεγγόμενοι οὐδὲν ἔχουσι. Δῆλον οὖν ὅτι τῷ πάθει τῆς μανίας κατέχονται καὶ οἱ ἀποστάται τῆς ἐκκλησίας ἐνυβρίζοντες πρὸς πάντας, ἀπεχόμενοι, τὸν πατέρα τὸν γεννήσαντα μοιχὸν ἀποκαλοῦντες, τὴν μητέρα πόρνην νομίζοντες, μὴ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ φυλάττοντες τὴν λέγουσαν Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω. Ἄλλ' ἴσως προφασιζόμενος ἐρεῖ· «Τοὺς σαρκικοὺς γονεῖς λοιδορῶ». Οὐδὲ τοῦτο καλῶς ποιεῖς· ὁ νόμος γὰρ τοῦτο λέγει καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τοῦτο ἐπισφραγίζεται· μεμφόμενος γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις λέγει, ὅτε ἐνεκάλουν αὐτῷ λέγοντες· Διὰ τί οἱ μαθηταὶ σου παραβαίνουν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀνίπτουσιν χερσὶν ἐσθίουσι, λέγει ὁ κύριος πρὸς τοῦτο· Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; Ὁ γὰρ θεὸς εἶπε· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω. Ὁρᾷς πῶς ἐσφράγισε τὴν ἐντολὴν, μᾶλλον δὲ τὸν τῆς φύσεως νόμον διὰ τοῦ οἰκείου λόγου; Καὶ ἦν εἰπεῖν πολλὰ περὶ τιμῆς καὶ φόβου γονέων, ἀλλ' ἄρκεῖ περὶ τούτου μαρτυροῦσα ἢ τε παλαιὰ καὶ καινὴ διαθήκη. Ἴδωμεν δὲ εἰ κἂν τοὺς πνευματικοὺς γονεῖς τιμῶσι. Τίς οὖν ἐστὶν ὁ πνευματικὸς πατήρ; Πάντως μετὰ τὸν θεὸν ὁ ἱερεὺς ὁ βαπτίσας σε· γέγραπται γάρ· Ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα, καὶ Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ ἔδωκάς μοι σὺ ὁ θεός· καὶ πρὸς τοὺς καταπεσόντας Τεκνία μου, φησὶν, οὐς πάλιν ὠδινον, ἄχρις οὗ μορφωθῆ Ἰησοῦς ἐν ὑμῖν. Ὁ καὶ εὐχόμεθα καὶ ἐπ' αὐτοῖς γενέσθαι· καὶ ἡ μήτηρ δὲ πάντως ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ ἀναθρεψαμένη. Ἄρ' οὖν ὁ αἰρετικὸς γνωρίζει τούτους, γινώσκει τὴν ἀπ' αὐτῶν ὠφέλειαν, ὅτι διὰ τούτων ἔφυγε τὴν τυραννίδα τοῦ διαβόλου, δι' αὐτῶν χριστιανὸς ὠνομάσθη; Τί λέγω χριστιανός; Αὐτὸν τὸν Χριστὸν ἐνεδύσατο· λέγει γὰρ ἡ γραφή· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε· μόνον εἰ μὴ ὑπὸ τοῦ ὄψεως πάλιν ἐξεδύθησθε. Τί οὖν πρὸς ταῦτα; Γνωρίζεις τούτους ἢ καὶ τούτους ἠρνήσω; Καὶ τί ποιήσεις; Εἰ γὰρ τοὺς κατὰ σάρκα γεννήσαντάς σε ἠτίμησας, τοὺς ἀναγεννήσαντάς σε διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας ἀπῆρνήσω, πόθεν ἢ

ζωή σου; Ἄλλ' ἐπειδὴ ὄντως ἀπεδήμησας εἰς χώραν μακρὰν καὶ τὸ ἐπιβάλλον σοι τῆς πατρικῆς οὐσίας μέρος ἀνήλωσας, καὶ σιτίζη τὰ κεράτια καὶ τοῦ πρωτοπο λίτου βόσκεις τοὺς χοίρους. Πρόβατα γὰρ ἐκείνῳ οὐκ ἔστιν, εἷς γὰρ ἔστιν ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς καὶ μία ἡ ποίμνη αὐτοῦ. Τί δέ ἔστιν καὶ ἡ οὐσία ἢν ἀπώλεσας; Φανερά ἔστι καὶ πάλιν ἔκδηλος· ἡ πίστις καὶ ἡ δωρεὰ ἢν διὰ τοῦ βαπτίσματος ἔλαβες. Ὡς γὰρ βαπτισθεὶς εἰς Χριστὸν Χριστὸν ἐνεδύσω, οὕτως ἀποδημήσας ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας Χριστὸν ἐξεδύσω. Καὶ ἵνα μὴ νομίσης σόφισμα εἶναι τὸ λεγόμενον, ἐπαναστρέψαντος ἐκείνου τοῦ υἱοῦ ὁ πατὴρ οὐδὲν ἄλλο ἐκέλευσεν ἢ τὴν πρώτην στολὴν καὶ τὸ δακτύλιον αὐτῷ δοθῆναι. Μίμησαι τοῦτον, ἀδελφέ· ἀνάστηθι ἀπὸ τῶν γηίνων φρονημάτων ὡς ἐκεῖνος ἀπὸ τῆς γῆς, εἰς ἑαυτὸν ἐλθέ, ὡς κάκεῖνος εἶπε καὶ σύ· Πῶς οἱ μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσι ἄρτου, ἐγὼ δὲ λιμῶ ὥδε ἀπόλλυμαι; Οὐκ ἄρτον ἔχω δυνάμενον στηρίξαι καρδίαν ἀνθρώπου ἢ μόνον τὴν τῶν χοίρων τροφήν, τὰ κεράτια. Τί δέ ἐστι ταῦτα, ἀλλ' ἢ τὰ διαβολικὰ συγγράμματα, ὡς ἐν ἐτέρῳ λόγῳ δείξομεν; Ἐνθυμήθητι πόθεν ἐξέπεσας, πῶς ἀπεπλανήθης δελεασθεὶς ὑπὸ τοῦ ὄφεως τοῦ τὰ μεγάλα ἐπαγγελλομένου, ἵνα σε τῶν παρόντων καλῶν ἀποστερήσῃ. Ἐν γὰρ τῇ ἀρχῇ, ἐδίδαξεν ὁ λόγος, ὅτι τὸν πρῶτον ἄνθρωπον ἦτοι τὴν γυναῖκα οὕτως ἠπάτησεν εἰπών· Ἔσεσθε ὡς θεοί. Καὶ σὲ δὲ τῷ αὐτῷ δόλω διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς ἀποτάξεως ἀπήγαγε τῆς πατρικῆς οἰκίας πρὸς τὴν χώραν τὴν μακρὰν, εἰς ἢν οὐκ ἦν πρόβατα, ἀλλ' ἢ μόνον χοῖροι. Καὶ εἰ ἐφύλασσε τὴν δεσποτικὴν ἐντολὴν τὴν λέγουσάν σοι· Ἐχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σου καὶ τοῦ ὄφεως, οὐκ ἂν ἤκουσας τῆς συμβουλῆς ἐκείνου. Πλὴν φιλόανθρωπος ὁ θεός, οὐκ οἶδε μνησικακῆσαι· μόνον ἐὰν ὑποστρέψῃς, ἔτοιμός ἐστι διὰ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἀγαθότητα καὶ σοὶ ὑπαντῆσαι ὡς κάκεῖνῳ. Οἶδεν ὅτι νενέκρωσαι ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ ἄρτου μὴ γευσάμενος· περιπτυζάμενός σε φιλήσει τὸν αὐχένα σου, ὃν ἐσκήρυνεν ὁ διάβολος, καὶ σιτίσει σε πάλιν διὰ τοῦ μόσχου τοῦ σιτευτοῦ, τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ. Ἔσται δὲ καὶ ἐπὶ σοὶ χαρὰ μεγάλη καὶ ἔρεϊ ὁ πατήρ· Χαρῆσαι δεῖ καὶ εὐφρανθῆναι, ὅτι ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς καὶ εὐρέθη. Εὐρήσεις δὲ καὶ πάντας ἡμᾶς συγχαρέντας τῷ πατρὶ καὶ συνευφραινομένους ἐπὶ τῇ σῇ σωτηρίᾳ· παρ' ἡμῖν γὰρ φθόνος οὐδὲ εἷς. Ἐὰν ἀκούσης τῆς συμβουλῆς ἡμῶν, ταῦτα εὐρήσεις παρά τε τοῦ κοινοῦ πατρός περὶ σὲ καὶ παρά τοῦ ἀδελφοῦ γινόμενα· ἐὰν ἄρξη διὰ τὰ γυναικῶν ρα τὰ σὺν σοὶ ἀπατηθέντα προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις· «Διὰ τοσοῦτου χρόνου ἐπανέλθω εἰς τὴν ἐκκλησίαν; ἀκούσω παρὰ τῶν γυναικαρίων τῶν συζώντων μοι καταλύτης*». Μετὰ πολλὰ γὰρ τοῦτο λέλεκται παρ' αὐτοῖς, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ πικροτέρα τέχνη τοῦ διαβόλου, ὅτι οὐ μόνον εἰς τὴν ἀρχὴν ὑποσκελίζει τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν πτώσιν οὐ συγχωρεῖ τοῦτον ἐπιστρέψαι πρὸς τὸν θεὸν καὶ ἰαθῆναι. Τί ἐστὶ κατάλυσις; Καὶ τί παράβασις; Εἶπέ μοι. Πάντως κατάλυσις ἐστὶν, ὅταν τις τὴν πίστιν καὶ τὰ παραδοθέντα αὐτῆς μυστήρια ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ καταλείψῃ καὶ εἰς ἀπιστίαν χωρήσῃ. Ταῦτα ἔδει σε ἐν τῇ ἀρχῇ λέγειν, ὅτε ἦς ἐν τῇ τοῦ πατρός οἰκίᾳ, ὅτε ἔπειθέ σε ὁ διάβολος καὶ οἱ τούτου ἐργάται ἀποστῆναι τοῦ πατρικοῦ πλοῦτου τῆς ὄντως ζωῆς, τότε σε ἔδει λέγειν· «Οὐ γίνομαι καταλύτης, οὐ γίνομαι παραβάτης, οὐδεὶς με χωρίσει τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ· αὐτὸς δι' ἐμὲ τοσαῦτα ὑπέστη μηδενὶ ὑποκείμενος, ἵνα με τὸν πλασθέντα ἐξαγοράσῃ τῷ οἰκείῳ αἵματι ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας. Καὶ πῶς ἐγὼ δραπετεύσω ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀρνησάμενος τὴν ὑπὲρ ἐμοῦ καταβληθεῖσαν τιμὴν». Καὶ ἐπέμενε πείθων σε διὰ τῆς χρηστῆς ἐπαγγελίας καὶ τῶν σεμνῶν ὀνομάτων, ὡς ἔθος ἐκείνῳ καὶ τοῖς ἐργάταις αὐτοῦ, ἀποστῆσαι τῆς πίστεως σπεύδων ἐν προσχήματι ἐγκρατείας καὶ ἀποτάξεως ἢ τινος ἄλλου σεμνοῦ ὀνόματος. Ἔδει σε τότε λέγειν· «Ἐξεστὶ μοι χριστιανῶ ὄντι καὶ παραμένοντι τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ φυλάττοντι τὰ μυστήρια ἀποτάξασθαι χρημάτων,

ἀποτάξασθαι κακίας, ἀποτάξασθαι ὄλω τῷ κόσμῳ, τουτέστι τῶν κοσμικῶν φροντίδων· εἰ δὲ δέοι, καὶ ἐγκρατεῦσθαι βρωμάτων καὶ πάσης ἡδονῆς σαρκικῆς· καὶ ἵνα μὴ καθὲν λέγω, καὶ εἰ δεῖ παρθενίαν καὶ ἀγνείαν φυλάξαι, ἕξεστί μοι χριστιανῶ ὄντι καὶ φυλάσσοντί μοι τὴν πίστιν ἐποικοδομεῖν ταῦτα πάντα. Ἐὰν γὰρ ἀφέλω τὸν θεμέλιον τῆς πίστεως, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς, ποῦ ἐποικοδομήσω τὸ πολίτευμα; Ταῦτα γὰρ ἐκάστην ἡμέραν ἀκούω ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ παρὰ τῶν πατέρων κηρυσσόμενα τῶν καὶ φωτισάντων με· πρὸς ὑμᾶς δὲ ἐρῶ· Ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν· ἐάν τις ὑμῖν εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω «. Εἶποτε ἔνηψας, εἶποτε ἐργηγόρησας, οὐκ ἂν ὑπεσύρης ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῶν αἱρέσεων, οὐκ ἂν ἐγεγόνεις ὄντως καταλύτης· οὐδὲ γὰρ σε ἐπανελθόντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναγκάσει τις ἐσθίειν καὶ πίνειν τὴν σαρκικὴν τροφήν, ἀλλ' οὐδὲ γαμῆν ἢ ἐγκαμίζεσθαι, ἀλλ' εἰ δοκεῖ μήτε ἄρτον ἐσθίειν μήτε τι τῶν παινόντων τὸ σῶμα. Μόνον τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἑαυτὸν μὴ ἀποστερήσης μηδὲ τὰ κτίσματα τοῦ θεοῦ βδελύξῃ. Ὅτι ἀπὸ Σίμωνος τοῦ μάγου αὐταὶ αἱ αἱρέσεις Ἐκαστος τῶν ἀνθρώπων ἐξουσίαν ἔχει ἀποσχέσθαι μὲν τοῦ κακοῦ, προσελθεῖν δὲ τῷ ἀγαθῷ, καὶ τοσαύτην δέξασθαι ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ δύναμιν καὶ χάριν ὅσην αὐτὸς βούλεται· οἷον γὰρ ἂν εὔρεθῃ τὸ σκεῦος, τοιαύτη δίδοται καὶ ἡ χάρις τῷ αἰτήσαντι, καθὼς ἡ γραφὴ λέγει περὶ πνευματικῶν καὶ ἀγίων ὅτι Ὁ πνευματικὸς ἀνακρίνει πάντα, αὐτὸς ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρινόμενος. Καὶ τοῦτο μὲν μέγα, ὅτι τοσαύτην αὐθεντίαν ἔλαβεν παρὰ τοῦ θεοῦ πάντα ἀνακρίνειν, ὑπ' οὐδενὸς αὐτὸς ἀνακρινόμενος· ἀλλ' ἤδη ὑψηλότερος γενόμενος πάσης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ πρὸ τῆς ἀναστάσεως τὸ κρίνειν λαβὼν παρὰ τοῦ θεοῦ. Ἐκεῖνο δὲ πλέον ξενίζει τοὺς ἀκούοντας, ὅτι ἔστι προκοπὴ καὶ ὑπὲρ τοῦτο τὸ μέτρον· τὸ γὰρ εἶπεῖν Ὁ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν πνευμᾷ ἔστι καὶ οὐκ εἶπε· πνευματικὸς ἔστιν ἢ ἅγιός ἐστιν. ἀλλ' ἐν πνευμᾷ ἔστι δηλοῖ, ὡς ὁ τοιοῦτος ἀνεκράθη τῇ θεότητι· ἐν ἐγένετο μετὰ τοῦ θεοῦ, χωρισθῆναι οὐκέτι δύναται. Τῷ αὐτῷ λόγῳ καὶ ὁ ἄπιστος καὶ ὁ σαρκικὸς εἰς τὸ μέτρον τὸ ἴδιον ὅσον ἐκδίδωσιν ἑαυτὸν ταῖς σαρκικαῖς ἡδοναῖς καὶ τῇ ἀπιστίᾳ, τοσοῦτον εὐρίσκει ἐν ἑαυτῷ πληθυνομένην τὴν ἀνομίαν. Καὶ ἔστιν εὔρεῖν καὶ τοῦτο ἐν τῇ γραφῇ· τοῖς μὲν σαρκικοῖς λέγει· Οὐκ ἡδυνήθη ὑμῖν λαλῆσαι ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς. Τοὺς δὲ εἰς ἐσχάτην κακίαν καταπεσόντας [οὐ] σαρκικοὺς καλεῖ ὡς μηκέτι ἔχειν ἀρχὴν κἂν τὴν τυχοῦσαν εἰς αὐτοὺς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· λέγει γὰρ οὕτως ἐν τῇ κτίσει· Οὐ μὴ καταμείνη τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκας. Καὶ ἔδει περὶ τούτου παραθεῖναι πλείονας μαρτυρίας τῶν γραφῶν, ἀλλὰ περισσὸν ἠγησάμεθα φανερῶν ὄντων τῶν δύο προσώπων τοῦ πιστοῦ καὶ τοῦ ἀπίστου. Εὐρήσεις γὰρ εἰς τὸ πρῶτον μέτρον τῆς εὐσεβείας φθάσαντας τοὺς ἁγίους προφήτας καὶ ἀποστόλους καὶ μάρτυρας καὶ πολλὰ τέκνα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τὸ δεύτερον πρόσωπον πολλοὺς μὲν ἄλλους ἐν ταῖς γραφαῖς εὐρήσεις ἐργάτας τῆς ἀνομίας καὶ τέκνα διαβόλου καὶ πολλοῖς καὶ διαφόροις ὀνόμασιν ὀνομασμένους· εἷς δὲ ἔστιν ἐξ αὐτῶν ὁ Σίμων, ὁ ἔξαρχος τούτων τῶν αἱρέσεων, ὃν δείξομεν πᾶσαν τοῦ διαβόλου τὴν κακίαν εἰς τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν δεξάμενον. Οὗτος γὰρ προσελθὼν φιλίππῳ τῷ ἀποστόλῳ, κηρύσσοντι ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ κατηχηθεὶς παρ' αὐτοῦ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας καὶ ἀποταξάμενος τῷ διαβόλῳ καὶ ταξάμενος τῷ θεῷ καταξιοῦται καὶ τοῦ βαπτίσματος, ὃς καὶ ἦν παραμένων τῷ ἀποστόλῳ θεωρῶν τε τὰ σημεῖα καὶ τὰς δυνάμεις τὰς δι' αὐτοῦ ἐπιτελουμένας ἐξίστατο· οὐδὲ γὰρ ἀπλῶς ἐπήκουσε τοῦ κηρύγματος, ἀλλὰ καὶ μέχρι χρόνου δηλοῖ αὐτὸν ἢ γραφὴ παραμείναντα, ὥστε καὶ ὀφθαλμῶ καὶ ἀκοῇ αὐτὸν πληροφορηθῆναι. Καὶ ταῦτα μὲν ἢ φιλανθρωπία τοῦ θεοῦ εἰργάζετο, ἵνα αὐτὸν κερδήσῃ· καὶ εἰ ἠθέλησεν, ἔτυχεν ἂν τούτου, ἀλλ' ἀντὶ τούτου τὰ ἐναντία φρονεῖ. Δηλώσαντος γὰρ

τοῦ ἁγίου Φιλίππου τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις συναποστόλοις, ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ ὅτι καιρός ἐστι δοθῆναι αὐτοῖς καὶ ἱερέας, κατελθόντων δὲ τοῦ ἁγίου Πέτρου καὶ Ἰωάννου ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ποιούντων τὰς χειροθεσίας, ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον οἱ τῆς χάριτος ταύτης κατ' ἀξιούμενοι. Θεασάμενος δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, φιλαρχίαν νοσήσας προσφέρει δῶρα τοῖς ἀποστόλοις λέγων· Δότε κάμοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ὡς ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον. Πέτρος δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπε· Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεάν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι καὶ τὰ ἐξῆς. Οὗτός ἐστι Σίμων ὁ πρὸ τοῦ ἀποταξάμενος τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ καὶ πᾶσιν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου ὑποδεξάμενος τὸ βάπτισμα· ἀλλ' ἐπαινετὸς μέχρι τούτου, μετὰ δὲ ταῦτα ἐλεεινός. Ἀστοχήσας γὰρ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς τοιαύτης χάριτος καὶ τῆς χειροτονίας ἀνάξιος κριθείς, ἄρχεται πολεμεῖν τοῖς ἀποστόλοις μηκέτι γνωρίζων τοὺς ἐργάτας, μηκέτι γνωρίζων τὸν γεννήσαντα, πάντων ὁμοῦ ἐπιλαθόμενος· ὁ πρὸ μικροῦ μαθητῆς καὶ νῦν πολέμιος. Τί ἔπαθες, ἄνθρωπε; Τίς σε οὕτως ἀπεθηρίωσε; Τίς σε εἰς αὐτὴν τὴν λύσαν ἀνήνεγκε; Τί ἐξέδωκας σεαυτὸν παντελῶς τῷ πονηρῷ, ὥστε πηρωθῆναι πᾶσαν τὴν καρδίαν σου καὶ μηκέτι δέχεσθαι τὴν τῶν ἀποστόλων παραίνεσιν, ἀλλ' ἑαυτὸν εἶναι δικαιοτέρον τῶν ἀποστόλων νομίζεις; Καὶ οὐ παύεται μέχρι θανάτου πολεμῶν τοῖς ἀποστόλοις, καὶ οὐκ ὤκνησεν ἀπὸ Σαμαρείας μέχρι Ῥώμης διαβῆναι κάκεῖ συνεργῆσαι τῷ διαβόλῳ καὶ πολεμῆσαι τῷ Χριστῷ. Ἐδειξάμεν διὰ τῶν πραγμάτων τὸν ἀρχηγὸν τῶν αἵρέσεων· καὶ ἤρκει διὰ τούτων πείσαι τοὺς ἀπατωμένους τίνος εἰσὶ μαθηταί, τίνος εἰσὶ ζηλωταί, τίνος τὸ ἔργον μεταδιώκουσι, τίνος ἔνεκεν τῷ Χριστῷ μάχονται. Ἄλλ' ἵνα πλέον αὐτοὺς ἐντρέψωμεν, πείσομεν αὐτοὺς ὅτι μέχρι καὶ σήμερον τὴν διδασκίαν ἐκείνου κατέχουσι· καὶ τοῦτο ἀπ' αὐτῶν ἐκείνων λαβόντες τὴν ἀπόδειξιν ἀπὸ τῶν ἰδίων ἐλέγχων αὐτοὺς ἐλέγχομεν. Ὡς γὰρ ἐκκλησία ἡ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ σώζει τὴν γενεαλογία τοῦ Χριστοῦ, οὕτως καὶ αἱ αἵρέσεις φυλάσσουν τὴν διαδοχὴν τοῦ Σίμωνος. Γέγραπται ἐν βιβλίῳ παρ' αὐτοῖς φυλασσομένη ὃ λέγουσι Πέτρου Πράξεις, ὅτι Γέμελλός τις γνήσιος μαθητῆς γέγονε τοῦ Σίμωνος· αὐτὸς ἕως τῆς τελευταίας αἰσχύνης καὶ τοῦ θανάτου αὐτῷ παραμείνας. Καὶ τούτου τὸ ὄνομα μέχρι τοῦ νῦν ἐπίκειται τῇ αἵρεσει τῶν ψευδοἀποτακτικῶν, Γεμελλῖται γὰρ ἐπονομάζονται. Οὗτος ὁ Γέμελλος μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Σίμωνος καὶ τὸν πικρὸν θάνατον-θάνατος γὰρ ἀμαρτωλῶν πονηρός μὴ εὐρῶν τόπον τοῦ καταβλάψαι τινὰ ἢ ἀπατῆσαι ἐν τῇ Ῥώμῃ, ὡς τὸ γράμμα μαρτυρεῖ, οὐδὲ γὰρ ἔστι τοιαύτη αἵρεσις ἐν αὐτῇ-καταλαμβάνει τὰ μέρη ταῦτα καὶ εὐρῶν ἀφελὲς καὶ εὐκόλον τὸ ἔθνος καὶ ἄπειρον τῆς πλάνης ἄρχεται τοῦ διδάσκειν καὶ χειροτονεῖν καὶ πάντα κακουργεῖν τὰ μυστήρια τῶν χριστιανῶν καὶ ἑαυτὸν ἀποτακτικὴν ὀνομάζει. Καὶ ἦν αἰρεσιάρχης αὐτὸς διαδεξάμενος ἀπὸ τοῦ Σίμωνος τὴν αἵρεσιν, μήτε βάπτισμα λαβὼν παρά τινος, μήτε ὄλως χριστιανὸς ὀνομασθεὶς, ἢ μόνῳ Σίμωνι μαθητευθεὶς καὶ τὰ ἐκείνου ὠφελημένος. Ταύτην τὴν ἀρχὴν ἔσχεν ἡ αἵρεσις. Χρόνου δὲ προϊόντος καὶ τινῶν ἀπατηθέντων διὰ τὸ τοὺς προεστῶτας τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ ἐλαύνεσθαι ὑπὸ τῶν τότε διωκόντων τὴν ἐκκλησίαν, μία δὲ αἵρεσις ὄντες ἐδόκουν λανθάνειν καὶ πάλιν ὁ καθηγητῆς αὐτῶν διάβολος ἔχων αὐτοὺς ἅπαξ ὑποχειρίους καὶ εἰς πάντα ὑπηκόους, μερίζει αὐτοὺς εἰς δύο οὕτως· εὐρεθέντες τινὲς εἰς αὐτοὺς ζῶα ἔχοντες ὑπὸ τῶν μὴ ἔχόντων ἐβδελύχθησαν προῶσαντες γὰρ τούτους οἱ μὴ ἔχοντες ὡς ἀκαθάρτους καὶ ἀνοσίους τῆς τοιαύτης ἀποτάξεως, αὐτοὶ μόνοι τὴν προσηγορίαν τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν τῆς ἀπωλείας τοῦ Γεμέλλου ἐκληρονόμησαν. Ἀλλὰ γὰρ καὶ αὐτοὺς πάλιν κατατέμνει ὁ διάβολος· ἅπαξ γὰρ κρατήσας αὐτῶν ἀντὶ παιγνίου

αὐτοῖς κέχρηται. Εὐρῶν γάρ τινες εἰς αὐτοὺς σάκκινα φοροῦντας ἐχώρισεν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν φορῶντων τὰ ἔρινα ἱμάτια, ὡς ἀπὸ ἀσεβῶν. Ἄλλ' οὐδὲ μέχρι τούτου ἐνεπλήσθη τῆς κατ' αὐτῶν ἀπάτης ὁ διάβολος· πάλιν γὰρ κατασχίζει τοὺς τὴν ψευδῶνυμον ἀπόταξιν περιβεβλημένους. Καὶ μέχρι μὲν τούτου ἦν τις καὶ πρόφασις τῷ διαβόλῳ, δι' ἧς τὸν χωρισμὸν αὐτοῖς ἐποίει· προφάσει γὰρ τετραπόδων ἢ σακκίου ὁ χωρισμὸς ἐγένετο εἰς αὐτούς. Νυνὶ δὲ πρόφασις οὐδεμία τοῦ χωρισμοῦ, πάντες γὰρ ἴσοι· πάντες γὰρ οὐ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἀλλὰ Σίμωνος καὶ Γεμέλλου φέροντες, κάκεῖνοι Ἀποτακτῆται, καὶ Σίμωνος καὶ Γεμέλλου πάντες διάδοχοι. Καὶ τίς ὁ χωρισμὸς; Καὶ τίς ἡ αἰτία; Εἶπατε, ἵνα γινώμεν· ἀπετάξασθε τῷ Χριστῷ καὶ παντὶ τῷ μυστηρίῳ αὐτοῦ, ἔπειτα καὶ ἀλλήλοις μηκέτι εὐρίσκοντες τίνι ἀποτάξασθαι. Ἄπαξ πάντων τῶν ἀγαθῶν ὑστερηθέντες ἀλλήλοις ἀποτάσσονται· ἀλλήλους γὰρ βδελυσσόμενοι καὶ ἀπ' ἀλλήλων χωριζόμενοι ὡς ἀπὸ πολεμίων νομίζουσι χωρίζεσθαι, ὅπερ καὶ ἀπόταξιν ὀνομάζουσιν. Ἴδωμεν δὲ καὶ τὸ ἄλλο σχῆμα ὃ οὗτοι ὡς ἄχρηστον ἀπερρίψαντο. Ποῖον ὄνομα αὐτοῖς καινοτομήσουσι τῆς τοιαύτης ἀποτάξεως ἐκβεβλημένοι; Ἄλλ' ὅμως κάκεῖνοι εὐρίσκουσιν εὐκόλως ἑαυτοῖς ὄνομα· Ἐγκρατίτας γὰρ ἑαυτοὺς ὀνομάζοντες ὅτι παρατάσσονται ἐκείνοις. Χωρισθέντες γὰρ ἀπ' ἀλλήλων πόλεμον ἀδιάλλακτον κατ' ἐκείνων ἔχουσιν, ὅπως ἴδωμεν τὴν τούτων ἐγκράτειαν καὶ τίνων ἐγκρατεύονται· λόγου δὲ ἐπαγγεῖλασθαι ἐγκράτειαν ἢ ἀπόταξιν οὐδὲν θαυμαστὸν οὐδὲ καμάτου πρόξενον· ἀλλ' οὐ ζητεῖται λόγος μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔργον, λέγει γὰρ ὁ κύριος ἐν εὐαγγελίοις· Τί δέ με καλεῖτε· κύριε, κύριε· καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω· καὶ Ἡσαΐας ὁ προφήτης· Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσί με τιμᾷ, τῇ δὲ καρδίᾳ πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· μάτην δὲ σέβονται με καὶ τὰ ἔξῃς. Τοῦ γὰρ κυρίου πᾶσαν τὴν δύναμιν τῆς γραφῆς τῆς παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης εἰς δύο ἐντολὰς συγκλείσαντος ἐν τῷ· Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. Ἄρα φυλάσσουν οὗτοι τὰς ἐντολὰς ταύτας; Ἀλλὰ πάντως οὐδεὶς πιστεύσει τῶν συνετῶν ταῖς ἐπαγγελίαις, ἐὰν μὴ καταμάθῃ ἐν σοὶ τοὺς καρπούς τῆς γῆς. Ἐτοιμος γὰρ σὺ δὴ μεγάλα ἐπαγγέλλεσθαι καὶ διὰ τούτων ἀπατᾶν τοὺς ἀστηρίκτους. Καὶ ἄνω δὲ τοῦτο ἐδείξαμεν ὅτι αὐτὸς ὁ Σίμων ἀπὸ τῶν ἀποστόλων ἀποστατήσας ἔλεγεν ἑαυτὸν τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. Βλέπε πῶς ἐν συντόμῳ εὔρεν ἑαυτῷ ὄνομα δυνάμενον καταπλῆξαι τοὺς νηπιάζοντας. Καὶ ὁ τούτου δὲ μαθητῆς Γέμελος ἀπόταξιν κηρύξας ἀποστασίαν ἐποίησεν. Ἴσως οὖν ἄκοι λούθως καὶ αὐτὸς τοῖς διδασκάλοις σου ἐπόμενος ταῦτα ἐπαγγέλλεις λόγῳ τοῖς ἔργοις ἀρκούμενος· λέγεις γὰρ ὅτι· «Ἀγαπῶ τὸν θεόν, ἀγαπῶ καὶ τὸν πλησίον καὶ εἰμι ἐγκρατίτης». Πρῶτον εἰ ἤθελες ἐγκρατεῦσθαι, οὐπὲρ ἂν ἐβούλου· τούτῳ γὰρ καὶ ἑαυτὸν ἦν ὠφελεῖν καὶ τὸν πλησίον· εὐρίσκομεν γὰρ ἐν ταῖς γραφαῖς ὅτι δικαίους ἀμαρτωλοὶ ἐχαρίσθησαν, ἀμαρτωλοῖς δὲ ὁμοῦ συγκατεκρίθησαν δίκαιοι. Καὶ ἦν εἰπεῖν πολλὰ περὶ τούτων, ἀλλὰ τοῦ προκειμένου ἀψώμεθα. Τίνα λέγεις τὸν πλησίον; Ὁν ἀγαπᾷς; Πάντως κατὰ τὸν λόγον τοῦ κυρίου πᾶς ἄνθρωπος πλησίον σου ἐστὶ· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ εὐαγγέλιον. Εἰ ἠγάπας οὖν τὸν πλησίον, οὐκ ἂν ἀπέφυγες τῆς ἐκκλησίας πάντας ὁμοῦ καταλιπὼν, μιμησάμενος τὸν φαρισαῖον καὶ τὸν ἐκείνου τύφον νοσήσας, πάντας τῷ σῶ λόγῳ κατακρίνας καὶ μόνον ἑαυτὸν δίκαιον νομίσας. Καὶ ἐκεῖνος γὰρ ἀνεληθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ταῦτα προσήυχετο· εὐχαριστῶ σοι, ὁ θεός, ὅτι οὐκ εἰμι ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοὶ καὶ ὡς οὗτος τελώνης· νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. Τούτων οὐδὲν ἐψεύσατο, ἀλλ' εἰ καὶ τὰ ἀληθῆ ἔδοξε λέγειν, καταδικάζεται· οὐχ ὅτι ἐνήστευσεν ἢ ἀπεδεκάτωσε τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι τὴν ἀνθρωπότητα πᾶσαν τῷ ἰδίῳ λόγῳ κατέκρινεν. Ὁ δὲ τελώνης ὁ ἀμαρτωλὸς τύπτων τὸ στῆθος, τὴν πηγὴν τῶν λογισμῶν, οὐκ ἀπαριθμῶν

τὰ δικαιώματα τῆς κοιλίας ὡς ὁ φαρισαῖος, ἀλλ' οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τολμῶν ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἔλεγεν· Ὁ θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Πρὸς ταῦτα ὁ κύριος· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι κατῆλθε δεδικαιωμένος ὁ τελώνης παρ' ἐκείνων τὸν φαρισαῖον. Καὶ ἵνα μὴ νομίση τις περὶ τῶν δύο προσώπων ταῦτα αὐτὸν εἰρηκέναι, ἐπήγαγεν εἰπών, ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Βλέπεις πῶς ἐδικαίωσε τὸν τελώνην ἢ ἐξομολόγησις τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ πῶς κατέκρινε τὸν φαρισαῖον ἢ ἀπαρίθμησις τῶν δικαιωμάτων; Πλὴν ἀλλ' ἐάν τις ἀκριβῶς ἐξετάσῃ, καὶ τοῦ φαρισαίου ἐκείνου ἀσεβέστεροί εἰσιν οἱ εἰς τὴν νομιζομένην ἐγκράτειαν χωρήσαντες. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ εἰ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐξηυτέλιζεν, ἀλλ' ὅμως εἰς τὸ ἱερόν ἤρχετο καὶ μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ τὰς λατρείας ἀπεδίδου τῷ θεῷ· τούτους δὲ εἰς τοσοῦτον ἐφυσίωσεν ὁ διάβολος, ὡς καὶ αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ κατεπαρθῆναι. Καὶ τί ἀπολογήσονται ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως; Πάντως γὰρ ἐρεῖ αὐτοῖς ὁ κύριος· «Ἐγὼ μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἦσθιον καὶ συνανακείμενος αὐτοῖς ἁμαρτωλὸς οὐκ ἐγενόμην, καὶ ὑμεῖς ἅπαντα τὸν λαόν μου ὡς ἁμαρτωλοὺς ἐβδελύξασθε. Οὐδεὶς ἴσως ὑμῶν ἦν ἐν δικαιοσύνῃ· ἰσότημον ἑαυτοῖς οὐδένα εὗρετε, πάντων ταῖς καρδίαις ἐνεβατεύσατε, πάντων τοὺς λογισμοὺς ἀνέγνωτε. Οἴδατε ὅτι ὁ θεὸς καρδίας ἐστὶ δοκιμαστής, οὐ κοιλίας ζυγοστάτης· ἔστω δὲ καὶ τὸν λαόν μου ὡς ἁμαρτωλὸν κατεδικάσατε οὔτε ἐμοὶ τὴν κρίσιν ταμιευσάμενοι, ἀλλὰ αὐτοὶ πρὸ καιροῦ πάντας κατακρίνοντες. Τῆς δὲ ἐκκλησίας μου τί κατέγνωτε; Ποίαν ἁμαρτίαν αὐτῇ ἐγκαλέσετε; Τὸ δὲ θυσιαστήριον, τί ὑμᾶς ἠδίκησε; Καὶ τοῦτο κατελείψατε». Ἀλλὰ τί ποιήσουσιν; Εἰς αὐτὸν γὰρ τὸν κριτὴν ἔφθασεν ἡ ἀσέβεια· οὐ μόνον γὰρ κατὰ παντὸς τοῦ λαοῦ ἐπήρθησαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ δεσποτικοῦ κτίσματος· ἁμαρτωλὸν γὰρ κάκεῖνο λέγουσιν. Ἔως μὲν γὰρ εἶχον ἑαυτούς, ἕως ἐφύλασσαν τὸ ὑπὸ τῆς χάριτος τῆς παραμενούσης τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ δοθέν, τὰ ἅγια ἅγια ἦν καὶ αὐτούς δὲ ἡγίαζε διὰ τῆς μεταλήψεως. Ὅτε δὲ ἀπέσχισεν αὐτούς καὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν ἐπήρωσε 18-20 ς· αὐτὰ δὲ τὰ ἅγια ἀκάθαρτα 18-20 ἢ ἀγάπη αὐτῶν· τοῦτο γὰρ ἔλεγε 18-20 τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. 18-20 ὁ λόγος· τὸν πλησίον σου οὐ 18-20 κατέκρινας· τοῦτο σοὺ ἐστὶ τὸ 18-20 ἐστὶν ἡ ἐγκράτεια, κακῶς 18-20 δαιμόνων σε λέγω ἀγνωμονέστερον 12-14 ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῖς ἀγίοις μυστηρίοις αὐτοῦ ὀχλουμένους τινὰς ὑπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ τοὺς ὄντας τέκνα τῆς ἐκκλησίας, τοὺς ἔχοντας τοῦτο τὸ χάρισμα, τοῖς δαίμοσιν ἐπιτιμῶντας. Καὶ ἐπὶ ἴδωσι σκληρυνόμενον τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον πρὸς τὴν ἔξοδον, οὐδὲν ἄλλο ἀλλ' ἢ τὸ ἅγιον καὶ φοβερόν ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ὀνομάσαντες οὕτως τὸν πικρὸν δαίμονα ἀπελαύνουσι· δαίμονες ἐπακούοντες τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ φρίττουσι καὶ μὴ φέροντες τὸ φοβερόν τοῦ μυστηρίου ὑποχωροῦσι. Καὶ αἰρετικοὶ τοῦτο διαφόρως βλασφημοῦσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδεὶς εὐρέθη αὐτοῖς πλησίον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς οἰκουμένης ἄχρι καὶ σήμερον, οὐχ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ λειτουργῶν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐ μονάζων ἐκκλησιαστικῶς χρημάτων ἀποταξάμενος καὶ ἐν νηστεῖαις καὶ ἀγρυπνίαις διάγων, οὐ παρθένος φρονίμη μετὰ τῆς παρθενίας φυλάττουσα καὶ τὸ ἔλαιον, ὅπερ ἐστὶ τὸ χρῖσμα τοῦ βαπτίσματος· ἀλλὰ νομίζουσι τοὺς συναιχμαλωτισθέντας αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ διαβόλου πλησίον τυγχάνειν. Κατάμαθε, εἰ κἂν τοῦτο φυλάττωσιν, ἵνα ἐκ τῶν πραγμάτων πληροφορήσωμεν αὐτούς, ὅτι ὁ διάβολος συνείδησιν οὐ φυλάσσει οὐδὲ φεῖδεται τῶν μαθητῶν τῶν ἰδίων, ἀλλὰ πολυτρόπως καὶ πολυμερῶς αὐτοὺς καταμερίζει. Μόνον γὰρ ἵνα ἀποστήσῃ τινὰς τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ὥσπερ λύκος πρόβατα ἀπὸ μάνδρας ἀποσπάσας μεληδὸν κατατέμνει καὶ οὐ φεῖδεται, οὐ γὰρ ἔχει σπλάγχχνον, οὕτως καὶ ὁ διάβολος, ὅταν χωρίσῃ τινὰς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, ποικίλως καὶ ἀφειδῶς τούτους καταμερίζει, ἵνα μὴ ποτε ἀνανήψωσι καὶ

ἀνακάμψωσιν εἰς τὴν μάνδραν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ γὰρ ἔστιν ἰδεῖν τοὺς λεγομένους Ἐγκρατίτας μεριζομένους καὶ χωριζομένους ἀπ' ἀλλήλων 11 νοοῦντας τὸ εὐαγγελικὸν τοὺς 6-7 ὅτι πᾶσα οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθεῖσα οὐ στήσεται. 11 οἱ τοσαῦτα διασπώμενοι τῆς ἐκκλησίας 11 ἐγκατάλειμμα ἀγάπης ἐν ἡμῖν, ὅπου ἔλεγε· Γνωστὸς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ὁ θεός, ἐν τῷ Ἰσραὴλ μέγα τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἐν Σιών. Σιών δὲ αὐτὸ τὸ ὄρος ἐστίν, ἐν ᾧ ἡ πόλις ὠκοδόμητο· εὐλογῆσει γὰρ σε κύριος ἐκ Σιών, καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ Ἱερουσαλήμ. Πλὴν ἀλλ' εἰ καὶ Μωϋσῆς πολλάκις τὰ αὐτὰ ἔγραψεν ἀλλαχοῦ μὴ ἀνενεγκεῖν θυσίαν, ἀλλ' Ἱεροβοὰμ ὁ υἱὸς Ναβὰτ, ὁ ἀγενής, ὁ μὴ φοβούμενος τὸν θεόν, ὁ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἐπιλαθόμενος, ἀποσχίζει τὸν λαὸν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ καὶ ἀποστασίαν διδάξας ἐνομοθέτησεν ἐν αὐτοῖς μὴ ἀναβαίνειν εἰς Ἱερουσαλήμ μηδὲ ἐκεῖ ἀναφέρειν τὰς λατρείας ἃς προσέταξεν ὁ νόμος, μηδὲ ἐπακούειν τῶν γραφῶν, μηδὲ ὅλως βλέπειν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, λογιζόμενος τοῦτο, ὅτι ἐὰν ὁ λαὸς ἔρχηται εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ ἐπακούῃ τῶν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ, προστεθήσεται τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ καὶ τιμήσει τὸν ἔννομον βασιλέα καὶ αὐτὸν καταλείψει. Τί οὖν ποιεῖ διὰ τὴν φιλαρχίαν καὶ κενὴν ἀπάτην; Ἵνα δόξῃ ἄρχειν τοῦ λαοῦ, δύο δαμάλεις ἴστησι χρυσᾶς τοῖς ὄρεσι λέγων· Οὗτοι οἱ θεοὶ σου, Ἰσραὴλ, οἱ ἐξαγαγόντες σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου· τούτοις προσκύνει, μὴ ἀνέρχου εἰς Ἱερουσαλήμ. Καὶ νομοθετήσας ταῦτα τῷ λαῷ ἀπέστησεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ. Βλέπεις τί ποιεῖ κενοδοξία, τί ἐργάζεται ἀλαζονεία καὶ ὑπερηφανία; Ἐπήρθη κατὰ τοῦ ἐννόμου βασιλέως, ἠναγκάσθη λοιπὸν ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς φιλαυτίας καὶ εἰς αὐτὸν τὸν θεὸν ἀσεβῆσαι. Καὶ τί πρὸς ταῦτα; Σαμαρείτην ἑαυτὸν καὶ τὸν λαὸν ὀνομάζει· Σαμαρείτης δὲ τῆ Ἑβραίων φωνῆ ἐστὶ φύλαξ τοῦ νόμου. Ἄρα ἀκολούθως Σαμαρείτου ὄνομα ἑαυτῷ ἐπέθηκεν ἢ ἐψεύσατο; Εἰ ἦς φύλαξ τοῦ νόμου, ἐφύλασσεσ ἂν τὸν νόμον, ἀνήρχου εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, ἐκεῖ τὰς ἀπαρχὰς καὶ τὰς δεκάτας καὶ πάσας τὰς εὐχὰς ἀνέφερες, ὡς ὁ θεὸς διὰ Μωϋσέως ἐνετείλατο, καὶ ἦς ἀληθῶς φύλαξ τοῦ νόμου. Ἀλλὰ τὸναντίον ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀπέστησας τὸν λαὸν αὐτοῦ, εἶδωλα ἀνέστησας, καὶ φύλακα σεαυτὸν λέγεις τοῦ νόμου. Πάντως φύλακές εἰσι τοῦ νόμου οἱ τῆ Ἱερουσαλήμ παραμένοντες καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν φυλάσσοντες. Ἀλλ' οὐκ ἠρκέσθη μόνον τὸ ψευδὲς ὄνομα ἑαυτῷ περιθεῖναι, ἀλλὰ καὶ ἀκάθαρτον λέγει τὸν λαὸν τοῦ θεοῦ τὸν παραμένοντα τῇ [τε] Ἱερουσαλήμ καὶ τοῦτον βδελύσσεται κατὰ κράτος ἐβδελυγμένος ὢν καὶ ἀκάθαρτος. Οὐδὲ γὰρ τινος ἄπτεται ὢν ὁ λαὸς τοῦ θεοῦ, οὔτε σκεύει τινὶ κέχρηται ᾧ τὸ πρὶν ἐχρήσατο ὁ λαὸς τοῦ θεοῦ. Τί δὲ λέγω, εἰ τοὺς Ἰουδαίους ἐβδελύξατο; Ἀλλὰ καὶ πάντα χριστιανὸν μέχρι καὶ τήμερον ἀποστρέφονται καὶ οὔτε ποτήριον οὔτε πινάκιον ἴδιον αὐτῶν κιχρῶσιν, ἀλλὰ λέγουσι καὶ τὰ σκεύη αὐτῶν μιαινεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἵνα γνῶ ἕκαστος ἡμῶν εἰς πόσον ἐξέπεσαν, αὐτῷ τῷ Χριστῷ ἢ Σαμαρείτις γυνὴ εἶπε πρῶτον περὶ τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπομαχομένη· Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ πῶς ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν; Περὶ δὲ τοῦ ὕδατος, ὡς εἶπεν αὐτῇ· Δός μοι πιεῖν ἐκ τῆς ὑδρείας, λέγει αὐτῷ· Καὶ πῶς σὺ πιεῖν αἰτεῖς παρ' ἐμοῦ οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; Ὅρας ὅτι οὐκ ἠθέλησεν αὐτῷ δοῦναι, ἵνα μὴ μιάνῃ αὐτῆς τὴν ὑδρείαν, ὡς ἐκείνη ἐνόμισε· φανερά τε τὰ πράγματα. Τίς οὐκ ἐπιγινώσκει τοὺς παρ' ἡμῖν Σαμαρείτας; Τοὺς ἀποστάντας ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλήμ, τουτέστιν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τοὺς νομοθετήσαντας μηκέτι εὐχὴν ἢ ἀπαρχὰς προσφέρειν τῷ θεῷ ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ, μηδὲ ἐπακούειν τῶν γραφῶν ἢ τῶν διδασκαλιῶν τῶν διδομένων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῖς ποιμέσι παρὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, ἀλλ' εἶναι κεχωρισμένους καὶ ἀλλοτρίους παντελῶς τοῦ λαοῦ τοῦ θεοῦ, ὀνόματα σεμνὰ ψευδῶς ἑαυτοῖς ἐπονομάσαντας. Ὡς γὰρ ἐκεῖνος μετὰ πᾶσαν τὴν ἀσέβειαν φύλακα τοῦ

νόμου ἑαυτὸν προσηγόρευσεν, οὕτως οὗτοι ἀρνησάμενοι τὴν πίστιν ἦν ἔλαβον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Ἐγκρατίτας καὶ Ἀποτακτίτας ἑαυτοὺς προσηγόρευσαν. Δέον παραβάτας αὐτοὺς λέγεσθαι, ὅτι τὰς πρὸς θεὸν συνθήκας παρέβησαν. Ἐπεὶ ποῦ θήσομεν ἕκαστον; Ἐβαπτίσθησαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ παρὰ τῶν ἱερέων τοῦ θεοῦ, μετὰ τὸ βάπτισμα ἐτράφησαν τῷ ἁγίῳ σώματι καὶ τῷ τιμίῳ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. Ἴρα φυλάσσουσι ταύτας τὰς παραδόσεις; Ἐν τούτων ἕάν τις ἀρνήσῃται, ὅλα ἠρνήσατο. Ἴρα οὖν τὰ τρία φυλάττουσι, τὸ βάπτισμα, τὸ σῶμα, τὸ αἷμα; Εἰς ἱερεὺς τὴν τριάδα σοι τῶν μυστηρίων παρέδωκεν· οὐ δύνασαι τὸ μὲν κρατεῖν, τὸ δὲ ἀφιέναι· εἰ μὲν ἄλλος ἦν ὁ βαπτίσας σε καὶ ἄλλος ὁ σῶμα ἐπιδοὺς καὶ ἕτερος ὁ τὸ αἷμα, ἔλεγες ἄν· «Οἱ δύο ἀληθῶς μοι παρέδωκαν, ὁ δὲ τρίτος ἐνέπαιξέ μοι». Νυνὶ δὲ παρ' ἐνὸς ἱερέως πάντα τὰ μυστήρια ὑπεδέξω· ἕάν αὐτὸν λέγῃς ἱερέα Χριστοῦ, φύλασσε τὰ μυστήρια, ἵνα μὴ γένη παραβάτης· εἰ δὲ οὐ λέγεις αὐτὸν ἱερέα, κατηχούμενον αὐτὸν λέγεις καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ἀλλότριον, ἀλλαχοῦ γὰρ οὐδαμοῦ ἐβαπτίσθη. Καὶ ὥσπερ οἱ εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ βλασφημοῦντες εἰς αὐτὸν τὸν πατέρα καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀσεβοῦσιν, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ τῷ πνεύματι ἁγίῳ ἀπιστοῦντες τῷ παναγίῳ πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ αὐτοῦ υἱῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ἀπιστοῦσιν, οὕτως ἔστιν εὐρεῖν καὶ εἰς τὴν τριάδα τῶν μυστηρίων. Ἐάν τις ἐν ἐξ αὐτῶν ἀθετήσῃ, τὴν τριάδα ἠθέτησεν· ἀθετήσας οὖν τὰ μυστήρια τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀποστατήσας τῆς ἐκκλησίας δικαίως παραβάτης ὀφείλεις ὀνομάζεσθαι· καὶ ἵνα σε πείσω, ὅτι καὶ τῶν παραβατῶν τῶν ἐν τοῖς διωγμοῖς ἀσεβέστερος τυγχάνεις, ἐκεῖνοι μὴ φέροντες πολλάκις τὰς πληγὰς ἦναγ κάσθησαν δι' ἀσθένειαν σώματος πολλάκις ἀρνήσασθαι, ἐλεεινοὶ καὶ πολλῶν θρήνων ἄξιοι· ἀλλ' ὅμως μεταγνόντες τὴν ζωὴν αὐτῶν πᾶσαν πολλάκις ἀπωδύροντο, ἵνα ποτὲ αὐτοῖς ὁ θεὸς διαλλαγῆς καταξιώσῃ πάλιν αὐτοὺς εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων. Σὲ δὲ εἰς τοσοῦτον ἐσκοτίσεν ὁ διάβολος ὡς μὴ ἐπιζητεῖν τὴν κοινωνίαν τῶν ἁγίων ἀλλὰ τὰναντία λέγειν, ἵνα μηκέτι εἰσέλθῃ εἰς τὸ στόμα σου τὸ βλάσφημον, τὸ φοβερὸν καὶ ἅγιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Ἴδε οὖν, πανταχόθεν ἀπεδείχθης οὐ μόνον Σαμάρειαν καινοτομήσας, ἀλλὰ καὶ παράβασιν. Καὶ ὥσπερ ὁ Σαμαρείτης διὰ τοῦ σχήματος τὴν ἀποστασίαν ἐποίησε καὶ ὑπὸ τῆς περιτομῆς ἐλέγχεται ὅτι ποτὲ Ἰσραηλίτης ἦν, οὕτως καὶ σύ, εἰ καὶ ἀπέσχισας ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἢ ἐκαινοτόμησας παράβασιν, ἀλλ' ὅμως ὑπὸ τῆς σφραγίδος ἐλέγχει· τὸ γὰρ βάπτισμα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ ὑπεδέξω. Πόθεν δέ σοι καὶ ἡ τοσαύτη ὁμοιότης πρὸς τὴν Σαμάρειαν; Ἔστω ἀπέσχισας, ἔστω ἐνομοθέτησας τοῖς ὑποσκελισθεῖσιν ὑπὸ σοῦ μηκέτι πατεῖν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, μηκέτι ἀκούειν τῶν ἱερέων τῶν βαπτισάντων καὶ χριστιανόν σε ποιῆσαντων· πόθεν δέ σοι καὶ ἡ τῶν σκευῶν παρατήρησις; Ἐκ ποίας παραδόσεως; Ἴρα οἱ ἀπόστολοι κηρῦσσοντες τὸν τοῦ θεοῦ λόγον καὶ τὴν οἰκουμένην περιερχόμενοι, χύτρας καὶ πινάκια περιφέροντες πάντων Ἑλλήνων ὄντων καὶ πάντων μαινομένων εἰς εἰδωλολατρίαν; Ἡ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν τὸν Χριστὸν ἤδεσαν ὅτι οὐδὲν εἰδωλον ἐν κόσμῳ, ἀλλὰ πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς καὶ ὅτι ἁγιαζέται διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως, καὶ εἰσερχόμενοι πολλάκις εἰς οἶκον Ἑλληνοῦ εἰ ἠδυνήθησαν πείσαι τὸν οἶκοδὸς πότην πιστεῦσαι τῷ θεῷ, εὐθὺς τὸν οἶκον ἐκκλησίαν ἐποίουν. Ὁ γέγονε καὶ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως γενομένου τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου ἐν τῷ οἴκῳ Ὀνησιφόρου· οὐκ ἠρώτησεν ὁ ἀπόστολος ποῖα καθαρὰ σκεύη καὶ ποῖα ἀκάθαρτα, ἀλλ' αὐτὸν τὸν οἶκον, ὡς προείπομεν, ἐκκλησίαν ἐποίησεν. Ἴνα δὲ πείσωμεν αὐτοὺς ὅτι διὰ κενοδοξίαν καὶ ἀλαζονείαν τῶν σκευῶν ἀπέχονται, καὶ ὅτι εἰς τοσοῦτον ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδιά καὶ φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, τὰς μελίσσας τὰς τὸ κηρίον ἐργαζομένας πάντως ὀρώσι πῶς ἐπὶ πάντα φέρονται καὶ οὐ μόνον ἐπὶ βοτάνας καὶ ἄνθη, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὰ νεοσφαγῆ τῶν κρεῶν καὶ ἐπὶ τὰ αἵματα. Καὶ μάλιστα ἔστιν ἰδεῖν καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς

τρύγης πῶς ἐπὶ τὰς σταφυλὰς ἐπικαθίζονται καὶ ἔλκουσι τὸ ἐπὶ τῶν σταφυλῶν γλεῦκος, καὶ μετὰ ταῦτα πάντα ἐπὶ τὸ οἰκεῖον ἔργον ἐπειγομένης καὶ σοφῶς τοῦτο ἐπιτελούσας κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐταῖς σοφίαν παρὰ τοῦ κτίσαντος. Αὐτοὺς δὲ τοὺς μελισσοουργοὺς οὐ βλέπουσιν οἶνον χρηστὸν τῷ τε κηρίῳ καὶ ταῖς μελίσσαις περιχέοντας· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο γλυκὺ ἐστίν, ἠδέως τοῦτο ἐσθίουσι γαστρίμαργοι ὄντες καὶ ἐξ αὐτοῦ οἶνον σκευάζοντες τὴν μέθην ἑαυτῶν παραμυθοῦνται. Εἰ διὰ τὴν καθαρότητα τῶν σκευῶν ἀπέχου, ἔδει μᾶλλον τοῦ μέλιτος ἀπέχεσθαι καὶ μὴ τοῦ πινακίου ἢ τοῦ ποτηρίου τοῦ μηδεμίαν ἡδονὴν δυναμένου σοι παρέχειν. Πάντως γὰρ καὶ τῆς γραφῆς ἐπήκουσας, ὅτι τὸ μέλι ἀκάθαρτον γίνεται· καὶ εἰς θυσιαστήριον, φησὶν ὁ νόμος, οὐκ ἀνενεχθήσεται. Τὸ δὲ ἔλαιον ποίῳ λόγῳ ἐσθίεις; Οὐχ ὄραξ ἢ οὐκ ἤκουσας ὅτι εἰς νεοδόρους ἀσκούς τοῦτο ἐμβάλλουσιν οἱ ταύτην τὴν πραγματείαν ἐμπορευόμενοι καὶ οὕτως διὰ πολλῶν ἡμερῶν κενώσαντες τοὺς ἀσκούς καὶ ἐκθλίψαντες τούτους τὸ ἔλαιον πιπράσκουσιν; Αὐτοὺς δὲ τοὺς τρίβοντας τὴν ἐλαίαν οὐκ ἀκούεις ὑπαλείφοντας τὸν λεγόμενον ἄξονα στέατι χοίρου καὶ οὕτως τὸ ἔλαιον ἐκβάλλοντας, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ στέαρ ἐκθλιβόμενον ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῶν τὴν ἐλαίαν θλιβόντων καταστάζειν ἐπὶ τὸ ἔλαιον; Ἄλλ' ὅμως σὺ ὁ καθαρὸς, ὁ τὰ ὄστρακα καὶ τὰ λοιπὰ σκεύη βδελυσσόμενος, ταύτην ἠδέως ἐσθίεις μὴ διακρινόμενος, καὶ ὅπου μὲν ἡδονὴ οὐ πρόσεστι, τουτέστι τῷ πινακίῳ ἢ τῷ ποτηρίῳ, ταῦτα βδελύσσει, ὅπου δὲ γλυκύτης καὶ πίπτῃς, ταῦτα ἠδέως ἐσθίεις. Καὶ ἔστω τὰ σκεύη παραφυλάσσει ἅπας τὴν Σαμάρειαν ζηλώσας, τῶν μέντοι κρεῶν καὶ τῶν λοιπῶν πραγμάτων ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν, ποίῳ λόγῳ ἀπέχη καὶ ταῦτα βδελύσσει καὶ βλασφημεῖς τὸν δημιουργόν; Τοῦτο γὰρ οὐκ ἔστι Σαμαρειτικὸν δόγμα μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς βδελυρᾶς καὶ ἀκαθάρτου αἰρέσεως τῶν Μανιχαίων· ἐκείνων γὰρ ἡ διδασκαλία ἐμψύχων ἀπέχεσθαι. Σὺ δὲ παρὰ ποίας γραφῆς ἔμαθες; Τίς σε τοῦτο ἐδίδαξεν; Οὐκ ἤκουσας τῆς γραφῆς λεγούσης; Ὁ μὲν πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ ἐγέννησε δύο υἱούς, τὸν τε Κάϊν καὶ τὸν Ἄβελ· ὁ δὲ Ἄβελ ἐποίμαινε τὰ πρόβατα· ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν ἀνελεθεῖν προσενέγκαι δῶρα τῷ θεῷ, καὶ ὁ μὲν Κάϊν σπέρματα προσενέγκας οὐ προσεδέχθη διὰ τὴν κακίαν τοῦ τρόπου, ὁ δὲ Ἄβελ λαβὼν ἐκ τῶν πρωτοτόκων προβάτων καὶ τῶν στεάτων προσεκόμισε τῷ θεῷ· καὶ ἐπεῖδε, φησὶν, ἐπὶ Ἄβελ καὶ ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ, ἐπὶ δὲ Κάϊν καὶ ταῖς θυσίαις αὐτοῦ οὐ προσέσχεν. Ὅρα πῶς τὰ πρωτότοκα καὶ τὰ στεάτα δῶρα ὁ θεὸς ὠνόμασεν διὰ τὸ γνησίως αὐτὰ προσδέξασθαι, τὰ δὲ σπέρματα τοῦ Κάϊν διὰ τὸ μὴ εἶναι αὐτὰ ἐκ τῶν ἀπαρ χῶν θυσίας ὠνόμασεν, ἵνα σε πείσῃ, τὸν ἄπιστον αἰρετικόν, ὅτι καὶ τὰ σπέρματα ἔχει τινὰ ζωτικὴν δύναμιν, ὅπερ ἐν ἐτέρῳ σαφέστερον ἐδείξαμεν σοι, ὅτι ὁ θεὸς τὰ κρέα προσδεξάμενος τῶν σπερμάτων ὑπερεῖδε. Πάντως δὲ καὶ τὸν Νῶε ἀποδοκιμάσεις ἢ καὶ ἀφορίσεις τῆς σῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς σῆς ἀποτάξεως, ὅτι μετὰ τὸ διασῶσαι ἐκάστου γένους σπέρμα διὰ τῆς οἰκειᾶς δικαιοσύνης ἀπὸ τοῦ κατακλισμοῦ, ἐξελθὼν ἀπὸ τῆς κιβωτοῦ οὐδὲν ἄλλο ἔργον ἐποίησεν ἢ πρῶτον ὠκοδόμησε θυσιαστήριον τῷ θεῷ· καὶ ὡσφράνθη κύριος ὁσμὴν εὐωδίας καὶ ἐπηγγείλατο τῷ δικαίῳ μηκέτι κατακλισμὸν ποιῆσαι ἐπὶ τῆς γῆς. Εἶδες θυσίαν δεκτὴν, εἶδες πῶς ἐνέτρεψε τῷ θεῷ ὡς μηκέτι αὐτόν, ἕως οὗ ἔστηκεν ὁ αἰὼν οὗτος, ὀργὴν τοιαύτην ἐπενεγκεῖν τῷ κόσμῳ· καὶ ὁ θεὸς πρὸς αὐτόν· Δέδωκα ὑμῖν πάντα ὡς λάχανα χόρτου, πλὴν κρέα ἐν αἵματι ψυχῆς οὐ φάγεσθε· καὶ γὰρ τὸ ὑμέτερον αἷμα ἐκζητήσω ἐκ πάντων τῶν θηρίων καὶ ἐκ χειρὸς ἀνθρώπου καὶ ἀδελφοῦ ἐκζητήσω τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Κρέας ἐπέτρεψεν, αἷμα πνικτὸν ἐκώλυσεν. Καὶ τοῦτο ἐπισφραγίζει ἢ καινὴ διαθήκη, ἵνα μὴ νομίσης ἄλλον μὲν εἶναι νομοθέτην τῆς παλαιᾶς διαθήκης, ἄλλον δὲ τῆς καινῆς. Τῶν γὰρ ἀποστόλων ἔστιν ἰδεῖν συνηγμένων ἐν Ἱεροσολύμοις, τοῦ τε ἀγίου Παύλου καὶ Βαρναβᾶ κατελθόντων

εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας καὶ ἐπιστηριζόντων τοὺς ἀδελφοὺς φυλάσσειν τὰ δόγματα καὶ τὰς παραγγελίας τῶν ἀποστόλων, τινὲς πιστοὶ παραγενόμενοι ἐκ περιτομῆς ἐδίδασκον τοὺς προσηλύτους λέγοντες ὅτι Ἐὰν μὴ περιτέμνησθε τῷ ἔθει τοῦ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. Γενομένης δὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης πρὸς αὐτοὺς ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ βαρναβᾶν καὶ τινὰς ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Ἀνελθόντες οὖν καὶ διηγησάμενοι τὴν τε ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν καὶ τὴν προκοπὴν τῶν ἐκκλησιῶν, ἀνέθεντο αὐτοῖς καὶ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Οἱ δὲ ἀπόστολοι συναχθέντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀπέστειλαν αὐτοῖς οὕτως· Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Κιλικίαν καὶ Συρίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν χαίρειν. Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐτάραξαν ὑμᾶς ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, οἷς οὐ διεστείλαμεθα, ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδόν· καὶ ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν βαρναβᾶ καὶ Παύλῳ ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σιλᾶν καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας ταῦτα. Ἔδοξε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ ἡμῖν μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι βάρος ὑμῖν πλὴν τούτων τῶν ἐπάναγκες, ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτου, αἵματος καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράσσετε. Ἔρρωσθε. Αὕτη ἡ ἐπιστολὴ τῶν ἀποστόλων ἢ γραφεῖσα ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου διὰ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ. Ἐπειδὴ γὰρ ἦδει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὅτι τινὲς εἰς τοσαύτην ἀπόνοιαν ἐλθόντες οὐκ ὀκνήσουσι συκοφαντῆσαι τοὺς ἀποστόλους, ὅπερ καὶ γέγονεν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὄντες γράφουσι τὴν ἐπιστολὴν ταύτην μὴ διακόψαντες γάμον, μὴ κωλύσαντες κρέας ἐσθίειν ἢ πίνειν οἶνον, ἀλλά, καθὼς προγέγραπται, ἀπέχεσθαι πάντα χριστιανὸν ἀπὸ εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας. Ἄνω ἐδιδάχθης ὑπὸ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ ὅτι φάγη πᾶν κρέας ὡς λάχανα χόρτου, ἐνταῦθα ἔμαθες παρὰ τῶν ἀποστόλων τίνων δεῖ ἀπέχεσθαι. Διὰ τί τολμᾶς βλασφημεῖν τὰ κτίσματα τοῦ θεοῦ καὶ δι' αὐτῶν τὸν δημιουργὸν ἀτιμάζειν; Εἰ γὰρ ὁ θεὸς πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησε καὶ ἐπήνεσεν εἰπὼν καλὰ λίαν καὶ προσενεχθέντων αὐτῷ δώρων καὶ καρπωμάτων ἐδέξατο καὶ τοὺς προσκομίσαντας εὐλόγησε καὶ αὐτοῖς ἐπέτρεψεν ἐσθίειν, σὺ διὰ τί ἄνους καὶ τολμηρὸς; Πάντως γὰρ ὡς τοὺς μεταλαμβάνοντας κρεῶν ἀνθρώπους κατακρίνει, οὕτως καὶ αὐτὸν τὸν δημιουργὸν βλασφημεῖς. Διὰ τί ἐποίησε ταῦτα; Τάχα δὲ καὶ αὐτὸν βδελύξῃ καὶ τῆς δικαιοσύνης ἀλλότριον κρίνεις, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐδέξατο θυσίας· ἴσως δὲ καὶ τῷ ἁγίῳ Ἀβραάμ ἐπισκήψεις, ὅτι τῷ θεῷ θυσίας προσήνεγκε καὶ τοὺς ἀγγέλους ὑποδεξάμενος οὐ διὰ λαχάνων τούτους ἐξένισεν, ἀλλὰ λαβὼν μόσχον ἐκ τῆς ἀγέλης ἐκέλευσε τοῦτον γενέσθαι μετὰ βουτύρου καὶ γάλακτος. Καὶ οὕτως ἐδεξιώσατο τοὺς ἀγγέλους, καὶ οὐ μόνον τοὺς ἀγγέλους, ἀλλὰ γὰρ καὶ αὐτὸν τὸν Χριστόν· ὃ καὶ θαυμάσαι ἄξιον, ὅτι καὶ πρὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τὰ ἑαυτοῦ κτίσματα ἠγίασε καὶ τούτων μετέσχεν, ἵνα μὴ τις φρονήσῃ ἄλλο μὲν φρονεῖν τὸν πατέρα, ἄλλο δὲ τὸν υἱόν, καθὼς αἱ αἰρέσεις τῶν Μανιχαίων καὶ Μαρκιωνιστῶν ἐφαντάσθησαν, καὶ ἵνα φανερόν γένηται τὸ λεγόμενον, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ παρεγένετο τὸ πρὸς τὸν Ἀβραάμ. Τότε καθεζομένου αὐτοῦ ὑπὸ τὴν σκηνὴν ἐν μεσημβρίᾳ καὶ ἐπιτηροῦντος τοὺς διοδεύοντας, μὴ τις αὐτὸν διαλάθῃ ξένος, εἶδε τρεῖς ἄνδρας ἐρχομένους καὶ ὑπήγγησεν αὐτοῖς καὶ οὐκ εἶπε· «Κύριοι, εἰ εὔρον χάριν ἐνώπιον ὑμῶν», ἀλλὰ καί· Εἰ εὔρον χάριν ἐνώπιόν σου, μὴ παρέλθῃς τὸν παῖδά σου. Βλέπεις πῶς ἐσκόπησεν ὁ τὰ κρέα ἐσθίων καὶ διὰ κρεῶν ξενίζων τοὺς ἐπιδημοῦντας; Εἶδες καρδίαν καθαρὰν πῶς ἔγνω τίς ὁ δεσπότης καὶ τίνες οἱ δοῦλοι; Ὅντως μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται. Διὰ τοῦτο καὶ μετὰ μικρὸν αὐτὸς ὁ κύριος ἀποστέλλων

τοὺς ἀγγέλους εἰς Σόδομα καὶ Γόμορρα λέγει· Οὐ μὴ κρύψω ἐγὼ ἀπὸ Ἀβραάμ τοῦ παιδός μου ἃ ἐγὼ ποιῶ. Ποῖος φίλος οὕτως ἀποκαλύπτει μυστήρια φίλω, ὡς ὁ θεὸς ἀπεκάλυψε τῷ Ἀβραάμ; Καὶ νομίζω μέχρι καὶ τῆς σήμερον μὴ ὑπάρξει τοιοῦτον παρὰ θεοῦ τοῖς λεγομένοις Ἐγκρατέσιν ἢ Ἀποτακτίταις, ὃ ὑπῆρξε τῷ Ἀβραάμ τῷ ἐσθίοντι κρέα καὶ συνοικοῦντι γυναικί. Τί δὲ καὶ περὶ τοῦ Ἰσαὰκ ἐροῦσι τοῦ φαγόντος τοὺς ἐρίφους ἐσκευασμένους ὑπὸ Ῥεβέκκας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ εἰσενεχθέντας ὑπὸ Ἰακώβ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πῶς φαγὼν τῶν ἐδεσμάτων καὶ πιὼν τοῦ οἴνου εὐλόγησε τὸν Ἰακώβ λέγων· Δῶή σοι ὁ θεὸς ἐκ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τῆς πιότητος τῆς γῆς καὶ δουλευσάτωσάν σοι ἔθνη καὶ προσκυνησάτωσάν σε ἄρχοντες καὶ γίνῃ κύριος τοῦ ἀδελφοῦ σου. Καὶ οὐ διέπεσεν εἰς λόγος τῆς εὐλογίας, ἀλλ' ἐπῆλθε πᾶσα ἡ πατρικὴ εὐλογία ἐπὶ τὸν Ἰακώβ. Τί δὲ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰακώβ καὶ πάντων τῶν ἀγίων, λέγω δὴ Μωϋσέως καὶ Ἀαρὼν καὶ ἀκολουθῶς πάντων τῶν ἀγίων τῶν ἐννόμων εὐαρεστησάντων τῷ θεῷ, πῶς πάντες ἦσθιον κρέας καὶ ηὐχαρίστουν τῷ δημιουργῷ; Αὐτὸς δὲ ὁ ἅγιος Σαμουὴλ ὁ τριετῆς ἀποδοθεὶς τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τοῖς ἀγίοις τῶν ἀγίων ἀνατραφεὶς, μεταλαμβάνει τῶν κτισμάτων τοῦ θεοῦ καὶ τὸν Σαοὺλ χρίσας εἰς βασιλέα ἐπέτρεψε τούτῳ ἐσθίειν καὶ παντὶ τῷ λαῷ. Καὶ τις προφήτης περὶ αὐτῶν· Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐν τοῖς ἱερεῦσιν αὐτοῦ καὶ Σαμουὴλ ἐν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπεκαλοῦντο τὸν κύριον, καὶ αὐτὸς εἰσήκουσεν αὐτῶν· ἐν στύλῳ νεφέλης ἐλάλει πρὸς αὐτούς. Καὶ ἦν ἀκολουθῶς εἰπεῖν περὶ πάντων τῶν ἀγίων, πῶς πάντες μετ' εὐχαριστίας τῶν κτισμάτων τοῦ θεοῦ μετελάμβανον καὶ τὸν δημιουργὸν ἐδόξαζον. Ἄλλ' ἵνα μὴ τῷ πλήθει τῶν λόγων ὀκνηροτέρους ποιήσωμεν τοὺς ἐντυγ χάνοντας, ἠρκέσθημεν δεῖξαι ὅτι καὶ ὁ θεὸς προσεδέξατο παρὰ τῶν ἀγίων τὰς θυσίας καὶ αὐτοῖς ἐπέτρεψε μετ' εὐχαριστίας καὶ εὐλαβείας ἐσθίειν. Εἰ δὲ καὶ τις τῶν ἀγίων ἀπέσχετο βρωμάτων πρὸς βραχὺ, οὐχ ὡς ἀπὸ ἀκαθάρτων ἀπέσχετο. Ποῖος γὰρ μισθὸς ἀπὸ ἀκαθάρτου ἀπέχεσθαι; Ἄλλ' ἕκαστος τῶν εὐλαβῶν ἀπὸ τῶν ἡδέων καὶ ἐπιτετραμμένων οἶον ἀπέχεταί τις γυναικὸς καίπερ τοῦ θεοῦ ἐπιτρέψαντος μεταλαμβάνειν γυναικός· ἀλλὰ διὰ τοὺς στεφάνους τῆς ἀγνείας τοὺς κρείττονας ἀπέχεται τῆς γυναικὸς ἀγνεύων, οὐδεὶς γὰρ ἀπεχόμενος μοιχείας ἢ πορνείας ἐστεφανώθη. Ταῦτα γὰρ εἰ ἔπραξε, καὶ ὁ τοῦ θεοῦ νόμος καὶ ὁ τῶν ἀνθρώπων κατέκρινεν αὐτόν. Πάλιν ἀπέχεταί τις βρωμάτων ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνώκοσι τὴν ἀλήθειαν· ἀλλ' ὅμως ἀπεχόμενος τούτων, οὐχ ὡς ἀπὸ ἀκαθάρτων ἀπέχεται, εἰ δὲ μὴ γε, μισθὸν οὐκ ἔχει. Οὐδεὶς γὰρ ἀπεχόμενος ἀπὸ εἰδωλοθύτων ἀνάγκης αὐτῷ μὴ ἐπικειμένης ἐπληνέθη ἢ μισθὸν περὶ τούτου προσεδόκησεν, ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἀγίαις νηστείαις καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ ὕδατος ἀπεχόμενος. Τῷ αὐτῷ οὖν λόγῳ καὶ εἴ τις τῶν ἀγίων ἀνδρῶν ἀπέσχετό τινος γάμου ἢ βρωμάτων ἢ οἴνου· οὐδὲ γὰρ ἔστιν εὐρεῖν ἐν ταῖς γραφαῖς τοῦ θεοῦ τινα τῶν ἀγίων πάντων ἀπεχόμενον, ἵνα μὴ δῶσιν αἰρετικοῖς λαβὴν. Ἄλλ' εἰ καὶ ἐπαινοῦσι τόνδε τὸν ἅγιον δι' ἀγνείαν, διὰ τὰ βρώμα τα αὐτὸν κατακρίνουσι. Πάλιν ἐὰν εὐρώσῃ τινα οἴνου ἀπεχόμενον, διὰ τὸν γάμον τοῦτον βδελύσσονται· καὶ ὅλως οὐχ εὐρήσεις τινα τῶν ἀγίων δι' ὅλου τῷ δόγματι αὐτῶν συν τρέχοντα. Πλήν ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἔχουσι τι καυχῆσασθαι περὶ ἐγκρατείας βρωμάτων· ὡς γὰρ ἡμεῖς ἐδείξαμεν τοὺς ἀγίους πατριάρχας καὶ θεῷ προσκομίσαντας τῶν κτισμάτων αὐτοῦ, οὕτως καὶ αὐτοὶ ἔχουσι τὸν Ἡσαῦ μῆτε θεῷ θυσίας προσκομίσαντα μῆτε κρεῶν ἀπογευσάμενον ἢ οἶνον πίνοντα, ἀλλ' ἔψεμα φακοῦ φαγόντα καὶ οὕτως ἀποδόμενον τὰ πρωτοτόκια. Μαρτυρεῖ δὲ τοῦτο καὶ ὁ ἀπόστολος λέγων· Μῆτε πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ μιᾶς βρώσεως ἀπέδωκε τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ. Ἵστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομησαί τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὔρε. Πορνείαν δὲ ἐνταῦθα τὴν γαστρι μαργίαν ὠνόμασεν. Καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ

τῆς παλαιᾶς διαθήκης· δείξομεν δὲ αὐτοῖς καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν εὐαγγελίων, ὅτι ὁ Χριστὸς καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ μετελάμβανον τῶν βρωμάτων καὶ τοὺς ἐσθίοντας οὐκ ἐκώλυον. Πρῶτον μὲν γὰρ τεχθεὶς ὁ κύριος ὑπὸ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ περιτηθεὶς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ κατὰ τὸν νόμον Μωσέως καὶ ἀνατραφεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῆς ἀγίας παρθένου Μαρίας, καὶ ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ ὅσα τε ὁ νόμος διηγόρευσε καὶ τούτῳ ἐγένετο, ἕως οὗ ἐπληρώθη τὸ τριακοστὸν ἔτος· οὐδὲ γὰρ ἦν δυνατὸν μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ φαγεῖν τὸ πάσχα, ὅπερ ἦν ὁ ἀμνὸς καὶ τὰ ἀκόλουθα. Καὶ μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ κύριος λέγων· Οὐκ ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον, ἀλλὰ πληρῶσαι. Πληρωθέντος δὲ τοῦ χρόνου ἐλθὼν ἐπὶ τὸ βάπτισμα καὶ νηστεύσας τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαρὰ κοντα νύκτας ὕστερον ἐπέειπεν, ἵνα πληροφορήσῃ ἕκαστον ὅτι ἀκριβῶς τὸν ἄνθρωπον ἐφόρεσε καὶ οὐ δοκῆσει οὐδὲ φαντασίᾳ ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀπέχεται μὲν πάντων διὰ τὴν νηστείαν, ἵνα διδάξῃ νηστεύειν· ἀπέχεται δὲ οὐχ ὡς ἀπὸ ἀκαθάρτων, καθὼς προείπομεν· μετὰ μικρὸν γὰρ εὐρίσκεται μεταλαμβάνων. Διὰ γὰρ τῆς πείνης ἔδειξεν ὅτι τὸ σῶμα ὃ ἐφόρεσε τροφῆς χρεῖαν εἶχε· πολλάκις γὰρ κληθεὶς ὑπὸ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν καὶ ὑπὸ Σίμωνος τοῦ φαρισαίου ἤσθιε τὰ παρατιθέμενα αὐτῷ καὶ ἑθερά πευε τοὺς ἄρρῶστους αὐτῶν. Καὶ ἵνα πείσῃ πάντας ὅτι οὐδὲν παρεφυλάττετο τῶν ἐπιτετραμμένων ἐν τῷ νόμῳ, αὐτὸς μαρτυρεῖ καὶ οὐκ ἂν διεψεύσατο ἢ ἀλήθεια· λέγει γὰρ οὕτως ὀνειδίζων τὸ σκληρὸν τοῦ λαοῦ· Ἦλθεν ὁ Ἰωάννης μῆτε ἐσθίων μῆτε πίνων, καὶ λέγετε· δαιμόνιον ἔχει· εἶτα περὶ ἑαυτοῦ· Ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε· ἴδου ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. Τίς τολμήσει ἔτι θεομαχῆσαι καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἀντιστῆναι; Καὶ ἐν ἑτέρῳ αὐτὸς ὁ κύριος· Οὐ τὰ εἰσπορευόμενα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὰ ἐκ τῆς καρδίας ἐκπορευόμενα, ταῦτα μαιίνει τὸν ἄνθρωπον. Καὶ τοὺς μαθητὰς δὲ ἀποστέλλων ἐπὶ τὸ κήρυγμα παρήγγειλεν αὐτοῖς· Ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν καὶ θεραπεύετε τοὺς ἄρρῶστους αὐτῶν. Καὶ οὐκ εἶπεν αὐτοῖς πολυπραγμανεῖν εἰ χύτρα καὶ πινάκιον καθαρὸν, ἀλλ' ἀπλῶς τὰ παρατιθέμενα ἐσθίετε. Τὰ δὲ πλήθη τὰ παρακολουθοῦντα αὐτῷ πῶς ἐκόρεσε; Τοὺς πεντακισχιλίους λέγω καὶ τοὺς τετρακισχιλίους. Πῶς; σὺν τοῖς ἄρτοισι καὶ τοῖς ἰχθύας αὐτοῖς ἐπέδωκεν. Ἐκέλευσε γὰρ τοὺς ὄχλους ἀναπεσεῖν καὶ εὐλογήσας τοὺς ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. Ἦθελον ἐρωτῆσαι τὸν αἰρετικόν· «Εἰ παρῆς, ἐλάμβανες τὴν εὐλογίαν τοῦ Χριστοῦ ἢ διὰ τοὺς ἰχθύας τὴν εὐλογίαν ἀπεστρέφου»; Πάντως δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν ἂν ἐβδελύσσοι, ὅτι τὰ ἔμψυχα τῷ λαῷ παρέθηκεν εἰς βρῶσιν καὶ ἀπόλαυσιν. Ἄλλ' ὅμως τολμῶσι λέγειν οἱ αἰεὶ τῷ Χριστῷ ἀντιπίπτοντες, ὅτι ἀπὸ τῶν ἰχθύων οὐκ ἐπερίττευσεν. Πρῶτον μὲν, σὺ τίς εἶ ὁ ἀποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· σὺ τί με ἐποίησας οὕτως; Οὐ φρίττεται τὸ μυστήριον; Οὐκ ἐκπλήττη ἐπὶ τῷ παραδόξῳ, ὅτι ἀπὸ πέντε ἄρτων καὶ δύο ἰχθύων τοσαῦτα πλήθη ἐκορέσθη, ὁμοίως δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ ἄρτων καὶ ἀπὸ τῶν δύο ἰχθύων τὸ αὐτὸ γέγονε; Πλὴν ἵνα φραγῇ πᾶν στόμα ἀναίσχυντον, Μάρκος ὁ εὐαγγελιστὴς εἶπε πεπερισευκέναι καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. Ἄρα οὐκ ἂν ἄρτι παύση συζητῶν τῷ κυρίῳ; Ἦ ἐπιμενεῖς ἐπὶ τῇ ἀναίσχυντιᾳ; Τὸ δὲ ὠδὸν ποῦ ἔμαθες ἀποφεύγειν ὡς δηλητήριον; Τίνα δὲ ἔγνωσ ποτὲ ὅτι φαγὼν ὠδὸν κατεκρίθη ἢ ἀπώλετο; Ἦ ποῦ θεὸς ἐν ταῖς γραφαῖς ἐκώλυσε ὠδὸν ἐσθίειν; Σὺ δὲ ὑπὲρ πᾶσαν πορνείαν καὶ μοιχείαν τὸ ὠδὸν φοβῆ καὶ ταῖς μὲν ἀλλοτρίαις γυναιξὶ καταμόνας ἠδέως συζῆς μὴ λογιζόμενος τὴν βλάβην, ὠδὸν δὲ ὡς βδέλυγμα φυλάττη. Τάχα δὲ καὶ ἐκ τῆς πολλῆς ἀδιαφορίας οὐδὲ αἰσθάνη αὐτοῦ τοῦ κυρίου λέγοντος· Πᾶς ὁ ἐμβλέψας πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, συντυχία*. Σὺ δὲ πῶς ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ αἰεὶ συνοικῶν ἀλλοτρίαις; Φύγε ἀπὸ γυναικὸς ὡς ἀπὸ προσώπου ὄφως, ὡς φησὶν ἡ

γραφῆ· καὶ τίς ἀποδῆσει πῦρ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ καὶ τὰ ἱμάτια οὐ κατακαύσει; Ἡ τίς περιπατήσει ἐπ' ἀνθράκων, τοὺς δὲ πόδας οὐ κατακαύσει; Καὶ ἐπήγαγεν εἰπὼν οὕτως· Ὁ εἰσερχόμενος εἰς γυναῖκα ἀλλοτρίαν οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται κακῶν καὶ τὰ ἐξῆς. Εἴτε γὰρ παρθένος ἔστιν εἴτε ὑπανδρος, ἀλλοτρία σου ἐστί· καὶ ἐδιδάχθης ταύτας ἀποφεύγειν, οὐχὶ δὲ τὸ ὦν. Θῶμεν δὲ ὅτι αὐτό σε βλάπτει, ὅπερ ἀδύνατόν ἐστιν, ἀλλ' ὅμως διὰ τούτων τῶν λόγων παγιδεύεις τὰ ἄθλια γυναικάρια λέγων· «Οὐ βλάπτομαι». Εἰ γὰρ ἦς ἄσαρκος καὶ σῶμα μὴ ἐφόρεις, καὶ ὄντως οὐκ ἂν ἔπασχες, ἀλλ' ὅμως διὰ τὸ σκανδαλί ζειν πολλοὺς ὑπέπεσας ἂν τῇ τιμωρίᾳ τοῦ θεοῦ σαφῶς εἰπόντος ὅτι Συμφέρει ἵνα μύλος ὀνικός κρεμασθῆ εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῆ εἰς τὸ πέλαγος ἢ ἵνα σκανδαλίση ἓνα τῶν μικρῶν τούτων. Ἡμεῖς δὲ δεῖξομεν ὅτι τὸ ὦν ὁ κύριος ἀποδέχεται καὶ ἀγαθὸν ὀνομάζει· καὶ τοῦτο γὰρ ἴδιον κτίσμα. Διδάσκων γὰρ τοὺς μαθητὰς λέγει· Ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; Καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ἰχθύν, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; Καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ὦν, μὴ σκορπίον ἐπιδώσει αὐτῷ; Καὶ εὐθὺς ἐπάγει· Ἐὰν οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ παρέχειν τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ τὰ ἐξῆς. Ὁρᾷς πῶς τὸν ἄρτον καὶ τὸ ὦν καὶ τὸ ὀψάριον ἀγαθὰ ἐκάλεσεν, ἐπειδὴ ἀγαθοῦ θεοῦ εἰσι κτίσμα; Σὺ δὲ φιλονεικεῖς διὰ τοῦ σοῦ τύφου δεῖξαι τὸν δημιουργὸν κακῶν ποιητὴν, ἀλλ' οὐδεὶς ἀγαθὸς κατὰ τὸ εὐαγγέλιον εἰ μὴ εἷς ὁ θεός· ἀγαθὸς δὲ ὦν πάντα τὰ ἀγαθὰ ἀφθόνως ἐδημιούργησε. Καὶ ἱκανὰ μὲν ἦν καὶ ταῦτα πείσαι πάντας ἀνθρώπους, ὅτι ὁ δημιουργὸς τῶν ὄλων πάντα ἐποίησεν εἰς χρῆσιν καὶ ἀπόλαυσιν τοῖς ἀνθρώποις καὶ ὅτι ἡγίασε τὰ ἑαυτοῦ κτίσματα, καθὼς ἀπέδειξεν ὁ λόγος. Ἀλλ' ἐπὶ πλείονα διδάξομεν τὰ τέκνα τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐλέγξομεν τοὺς ἀντικειμένους αἰεὶ καὶ ἀντινομοθετοῦντας τῷ θεῷ· πείσομεν ἕκαστον ὅτι ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μέχρι τοῦ πάθους κρέα ἤσθιε καὶ οὐδαμοῦ δι' ὅλης τῆς ἐνσάρκου αὐτοῦ οἰκονομίας ταῦτα ἐβδελύξατο ἢ ἐκώλυσεν ἐσθίειν. Τί γὰρ λέγει τὸ εὐαγγέλιον; Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἄζύμων προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, ὅτε τὸ πάσχα ἔθουον· Ῥαββί, ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; Τίς δὲ ἀνθρώπων μάλιστα πιστῶν τὸ πάσχα τοῦτο ἀγνοεῖ; Ἐδειξε γὰρ καὶ διὰ τοῦ καιροῦ καὶ διὰ τῶν ἄζύμων τὸν θυόμενον ἄμνον, ὃν ἔδειξεν ὁ νόμος· ἔδει γὰρ πληρωθῆναι τὸν νόμον διὰ τοῦ πάσχα τούτου καὶ ἀρχὴν λαβεῖν τὴν καινὴν διαθήκην διὰ τοῦ ἀληθινοῦ ἄμνου. Καὶ πεμφθέντες οἱ ἀπόστολοι ἠτοιμάσαν τὸ πάσχα τὸ ἔννομον, ὃ ὁ κύριος μετὰ τῶν ἑαυτοῦ μαθητῶν λέγει· Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν, ἐπειδὴ ἐν τοῖς παρελθοῦσι χρόνοις τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας καθ' ἕκαστον ἔτος ἤσθιε τὸ πάσχα. Οὐδὲ γὰρ ἦν δυνατόν τούτου ἀμελεῖσαι· γέγραπται γὰρ ἐν τῷ Λουκᾶ· Ἀναβαίνοντος τούτου εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἐορτῆς. Ἀλλ' ὅμως οὐ μετὰ τοσαύτης ἐπιθυμίας τοῦτο ἤσθιε διὰ τὸ ἔτι μακρὰν ἀπέχειν τὸ ἴδιον πάσχα· ὅτε δὲ ἐπλησίασεν ἡ χάρις τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων καὶ ἔμελλεν ἑαυτὸν παραδοῦναι ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς, μετὰ πολλῆς ἐπιθυμίας ἤσθιε τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Δέδεικται οὖν καὶ ἐν τούτῳ ὅτι ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ μέχρι τοῦ πάθους αὐτοῦ μετελάμβανον τῶν κτισμάτων αὐτοῦ· μᾶλλον δὲ αὐτὸς ὁ κύριος διὰ τῆς οἰκείας αὐτοῦ ἀγαθότητος καὶ οἰκονομίας ἡγίαζε τὰ ἑαυτοῦ κτίσματα. Καὶ ταῦτα μὲν μέχρι τοῦ πάθους. Τί δὲ μετὰ τὴν ἀνάστασιν; Ἴνα μή τις ἀπιστῆ τῇ οἰκονομίᾳ μηδὲ νομίση τις ὅτι χωρὶς σαρκὸς ἐπεδήμησεν ὁ κύριος τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων, μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἐμφανίζεται τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ δείκνυσιν αὐτοῖς τοὺς τύπους τῶν ἡλῶν καὶ τὴν πληγὴν τῆς πλευρᾶς, ἣν ἔλαβεν ὑπὸ τοῦ στρατιώτου τῇ λόγχῃ. Καὶ πάλιν μετὰ ταῦτα φανεροὶ ἑαυτὸν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος. Λέγει γὰρ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς οὕτως· Ἦσαν

ομοῦ Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναήλ ὁ ἀπὸ Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, περὶ οὗ ὁ κύριος ἐμαρτύρησεν· Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν· ἦσαν δὲ καὶ οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· ὑπάγω ἀλιεύειν. Λέγουσιν αὐτῷ· ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. Ἐξῆλθον οὖν καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθύς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. Πρωΐας δὲ γενομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ· οὐ μέντοι ἤδειςαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· παιδία, μὴ τι προσφάγιον ἔχετε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· οὐ. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον καὶ εὐρήσετε. Ἔβαλον οὖν καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἐλκύσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. Λέγει οὖν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, τουτέστιν αὐτὸς ὁ Ἰωάννης· ὁ κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, ἔλαβε τὸν ἐπενδύτην καὶ ἐξώσατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλ' ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπίασατε νῦν. Ἀνέβη Σίμων Πέτρος καὶ εἴλκυσε τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πενήκοντα τριῶν· καὶ τοσοῦτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε ἀριστήσατε. Οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. Ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. Καὶ ὅτε ἠρίστησαν, τότε ἀκολούθως ἐντέλλεται τῷ Πέτρῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀποστόλοις, πῶς ποιμανοῦσι τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁρᾷς ἀγαθότητα θεοῦ; Ὁρᾷς φιλανθρωπίαν δεσπότου; Οὐ κατέγνω τῶν ἀποστόλων οὐδὲ ἠτιάσατο τούτους οὐδὲ ἔπληξεν αὐτοὺς λέγων· «Διὰ τί κατελίπετε τὸ κήρυγμα καὶ ἐπὶ τὴν ἄγραν τῶν ἰχθύων ἐτράπητε»; Ἀλλὰ καὶ ἐπισκέπτεται τούτους καὶ παρακαλεῖ αὐτοῖς καὶ συνεργεῖ αὐτοῖς πρὸς τὴν θήραν καὶ ἄριστον αὐτοῖς εὐτρεπίζει ἐτοιμάσας ἄρτον καὶ τὸ ὀψάριον, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ δεῖξη ὅτι γῆς καὶ θαλάσσης αὐτός ἐστι δημιουργός. Τί δὲ καὶ ὁ μακάριος Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστῆς καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν λέγει; Πρῶτον γὰρ τὰς ἀγίας γυναῖκας φησὶν ἔωρακέ ναι τὸ μνημεῖον ἀνεωγμένον καὶ ἀκοῦσαι παρὰ τῶν ἀγγέλων· Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ καθὼς εἶπεν ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν. Ταῦτα μαθοῦσαι παρὰ τῶν ἀγγέλων ἀπήγγειλαν τοῖς ἕνδεκα μαθηταῖς, ὅτι ἠγέρθη ὁ κύριος ἀπὸ τῶν νεκρῶν. Ὁ δὲ ἅγιος Πέτρος ἀκούσας ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα καὶ ἀπήλθε πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων. Δύο δὲ τινες ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι εἰς κώμην τινά, οἷς καὶ ὀφθεις ὁ κύριος ἐξελέγξας τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν ἐδίδασκεν αὐτούς, ὅτι δεῖ παθεῖν τὸν Χριστὸν κύριον καὶ ἀναστῆναι. Καὶ ὑποστρεψάντων αὐτῶν εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ διηγουμένων τοῖς ἕνδεκα μαθηταῖς πῶς ὤφθη αὐτοῖς ὁ κύριος ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ τῶν μαθητῶν ἔτι ταρασσομένων καὶ διαλογιζομένων περὶ τούτου, αὐτὸς ὁ κύριος ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἰρήνη ὑμῖν λέγων, ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔντρομοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγὼ εἰμι· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σὰρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων εἶπεν αὐτοῖς· ἔχετε τι βρώσιμον ἐνθάδε; Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου· καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν, ἵνα πείσῃ αὐτοὺς καὶ διὰ τοῦ βρώματος, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ καὶ πρὸ τοῦ πάθους συνὼν αὐτοῖς καὶ συνδιαιώμενος.

Τίς ἔτι τολμήσει θεομαχῆσαι; Τίς εἰς τοσαύτην ἀπιστίαν κατενεχθήσεται ὥστε τούτοις ἀπιστῆσαι; Εἴπερ πανταχοῦ ἀποδέδεικται διὰ τε τῆς παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης ἀγιαζόμενα τὰ κτίσματα τοῦ θεοῦ, εἴτε γὰρ προσφέρεται θεῶ, εἴτε καὶ μεταλαμβάνει ὁ Χριστὸς ὁ ἐνανθρωπήσας, διὰ πάντων τὰ ἑαυτοῦ κτίσματα ἀγιαζεται. Πausάτωσαν οὖν οἱ αἰρετικοὶ διορθούμενοι τὸν θεόν. Τὸ γὰρ λέγειν· «Τοῦτο καλῶς ἐποίησε, τοῦτο ἐσφάλη ποιήσας», οὐκ ἔστιν ἀνθρώπου νοῦν ἔχοντος, ἀλλὰ μαινομένου καὶ θεομαχοῦντος. Ἰδωμεν δέ, εἰ αὐτοὶ πάντων τῶν ἐμψύχων ἀπέχονται κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀκαθάρτων Μανιχαίων. Ἐκείνων γὰρ οἱ ἔξαρχοι ἅπαξ νομοθετήσαντες ἐμψύχων ἀπέχεσθαι διὰ τὴν ἐνοικοῦσαν ἐν αὐτοῖς ἀσέβειαν, καὶ τὰ φυόμενα ἐκ τῆς γῆς ἔμψυχα εἶπον· ἀπεσπάσαντο δὲ ἐκ τῶν γραφῶν τὰς μαρτυρίας· ὡς γὰρ λέγει ἐν τῷ Δανιήλ· Εὐλογεῖτε τὰ θηρία καὶ κτήνη καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ τὸν κύριον, οὕτως φησὶν· Εὐλογεῖτε πάντα τὰ φυόμενα ἐκ τῆς γῆς τὸν κύριον. Καὶ ἀκολουθῶς τῇ οἰκείᾳ ἀσεβείᾳ ἀκολουθήσαντες εἰς τὸν κρημνὸν τῆς πλάνης κατερράγησαν· οὐδὲ γὰρ ἔτι δυνατὸν ζῆσαι ἐν σαρκὶ ἐκείνους αὐτοὺς τοὺς ταῦτα λέγοντας. Ἀκόλουθον δὲ ἔπεσθαι καὶ τοὺς μιμητὰς ἐκείνων τοῖς διδασκάλοις· ὅτι γὰρ ζωτικὴν δύναμιν καὶ σώματα ἔχει τὰ σπέρματα, τοῦτο καὶ ἡμεῖς λέγομεν· τὸ δὲ ἀπέχεσθαι ἐμψύχων, τοῦτο σαυτῶ ἐνομοθέτησας· καὶ ἐπειδὴ τῇ τοῦ κυρίου διαταγῇ ἀνθέστηκας, κἂν τὴν αὐτοῦ ὁμολογίαν φύλαξον ἀπεχόμενος τῶν ἐμψύχων καὶ τῶν ἄλλοτρίων σωμάτων. Λέγει γὰρ ὁ κύριος ἐν εὐαγγελίοις περὶ τῶν σπερμάτων· Ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, καρπὸν πολὺν φέρει. Δῆλον ὅτι ὁ ζῶν ἀποθνήσκει· σὺ δὲ ἅπαξ παρεφυλάξω ἐσθίειν τὰ κεκτημένα τὴν ζωτικὴν δύναμιν. Καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος· Σὺ ὁ σπεῖρεις, οὐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· καὶ ὁ σπεῖρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπεῖρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν· ὁ δὲ θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα, καθὼς ἠθέλησεν. Ἀποδέδεικται καὶ περὶ τῶν σπερμάτων, πῶς ἀποθνήσκει καὶ ζωοποιεῖται καὶ ὅτι ὁ θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα, καθὼς ἠθέλησεν. Ἔχεις ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ ὅτι ὁ θεὸς γνησίως θυσίας παρὰ τῶν δικαίων προσεδέξατο καὶ ὅτι οἱ ἅγιοι πάντες μετὰ εὐχαριστίας ἤσθιον κρέα καὶ τὰ λοιπὰ κτίσματα· ἐπέισθης διὰ τῶν ἁγίων εὐαγγελίων ὅτι